

12 whiteitenverslag 2007

62376

werk maken

van zuiver water

en schone lucht

de VMM werkt aan... het water

Waterkwaliteit: meten is weten **6**

Afvalwater: bemonstering aan de bron **9**

Heffingen: de vervuiler betaalt **10**

Waterzuivering of huishoudelijke afvalwaterbehandeling **12**

Integraal waterbeleid **13**

de VMM speurt naar vuiltjes in de lucht

Immissie: boven Vlaanderen **18**

Emissie: mogen we nog ademen? **21**

De Vlaamse Milieumaatschappij is een Vlaamse overheidsinstelling die de kwaliteit van lucht en water voortdurend onderzoekt en maatregelen uitwerkt om die kwaliteit te verbeteren.

Geachte lezer

De Vlaamse Milieumaatschappij staat aan de vooravond van een grondige reorganisatie. Deze hervorming staat in het teken van klantvriendelijkheid en slagvaardigheid. Als overheidsinstelling staan we immers ten dienste van de bevolking. We streven er naar om onze structuren en onze werking te verbeteren. Zo wil de VMM het milieubeleid en het milieu nog beter dienen. In dit activiteitenverslag lichten we een tip van de sluier en blikken we vooruit op de nieuwe VMM.

Meer dan ooit beseffen we dat het milieu verbeteren geen taak is die alleen voor de overheid is weggelegd. Ieder van ons moet eraan meewerken. Alleen samen kunnen we het verschil maken. Eerste voorwaarde is dat u op de hoogte bent van de toestand van het leefmilieu. In dit activiteitenverslag kunt u lezen hoe de VMM haar taken in verband met waterkwaliteit, luchtkwaliteit en het leefmilieu uitvoert. Hier en daar wordt verwezen naar de directe gevolgen van de vervuiling voor mens en leefmilieu.

We brengen u geen droge opsomming van feiten en gegevens, maar laten u ook kennismaken met de mensen achter het verhaal. In deze editie hebben wij voor een keer bijzondere aandacht besteed aan de mensen *achter de schermen*, de zogenaamde 'managementondersteunende diensten'. In andere publicaties – in onze verrekijker of op de website bijvoorbeeld – worden zij meestal niet in de kijker geplaatst. Toch zorgen zij ervoor dat alle personeelsleden op een efficiënte en gemotiveerde manier hun taken kunnen uitvoeren. De VMM is ervan overtuigd dat zij het milieubeleid en het milieu het best kan dienen met een dynamische, actieve organisatie en met een gemotiveerd team waarin elk zijn rol kent.

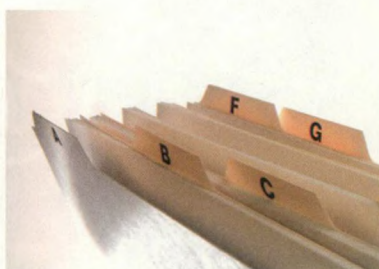
Dit activiteitenverslag vertelt natuurlijk niet het hele verhaal. We hopen dat u de VMM en haar taken beter leert kennen en heten u graag welkom indien u er meer wilt over vernemen.

Frank Van Sevenscoten, Administrateur-generaal

VMM en het milieu

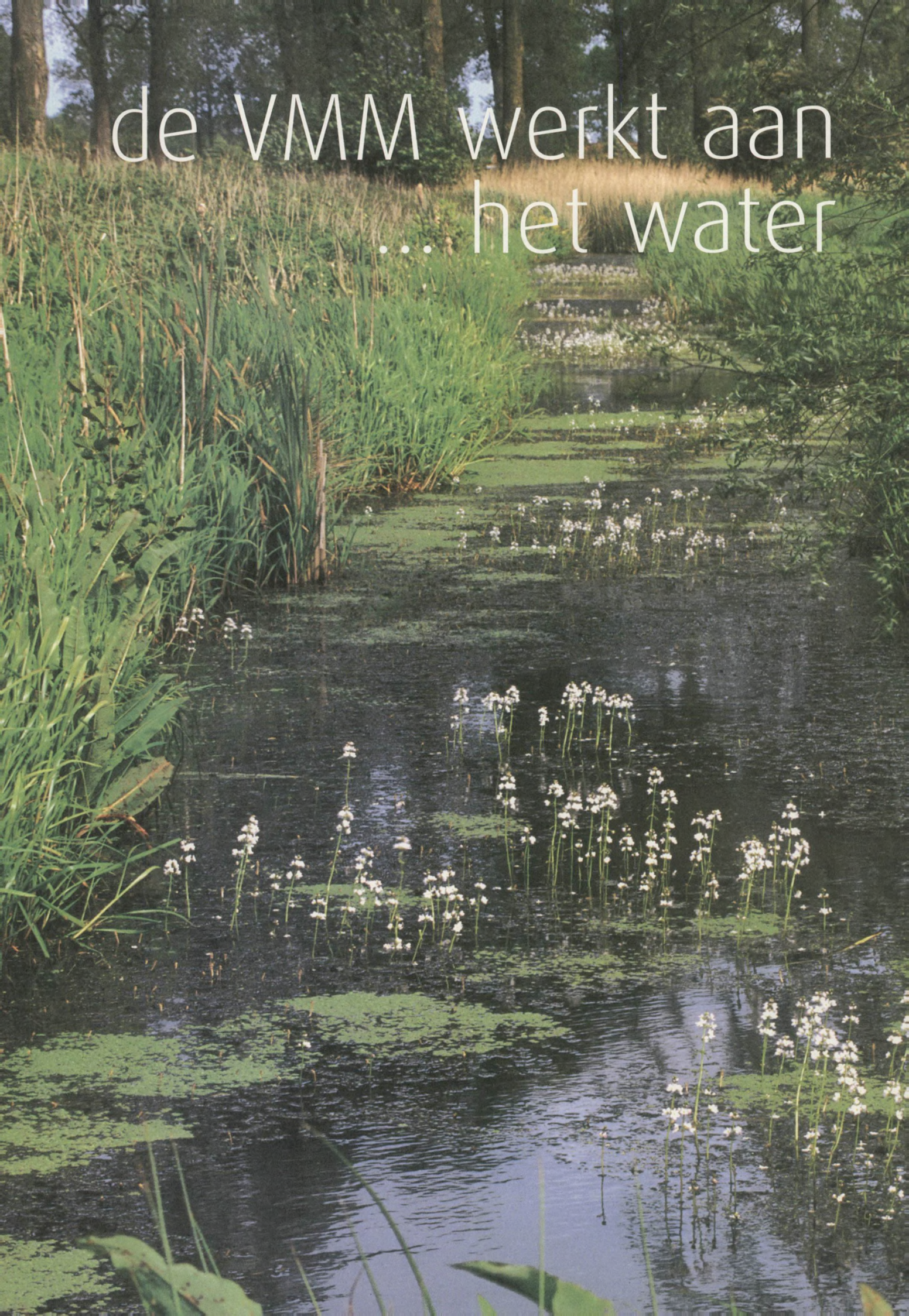
- Milieubeleidsplanning **26**
- Milieubeleidsplan **26**
- Openbaar onderzoek **26**
- De rol van de VMM **26**
- Milieujaarprogramma **26**
- Milieu- en natuurrapporten **27**
- De algemene waterkwaliteitsplannen **28**
- De instrumenten van de VMM **28**

de VMM=kwaliteit voorop

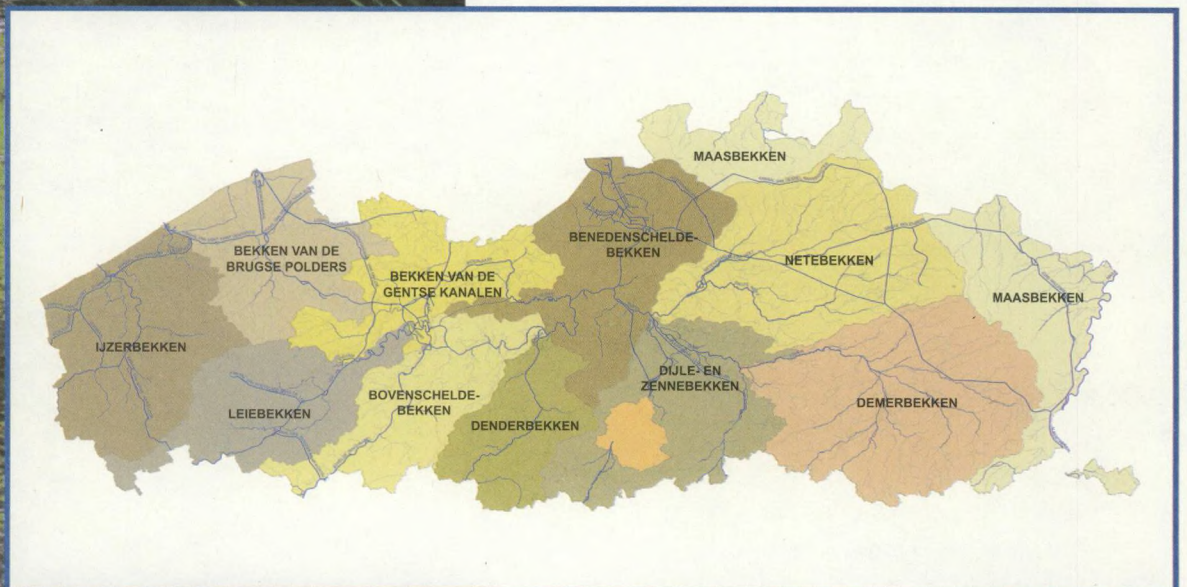
- Missie, visie & doelstellingen **36**
- Structuur en personeelsbeleid **37**
- De toekomst **42**
- Financiële overzichten **44**

de VMM werkt aan
... het water

Water is het goud van de toekomst. We kunnen er maar beter verstandig mee omgesprongen, door het waterverbruik te verminderen en de vervuiling ervan te beperken.

Waterkwaliteit: meten is weten

Op basis van 5 types meetnetten, met ca. 4.250 meetplaatsen verspreid over Vlaanderen, meet de VMM de kwaliteit van het water in rivieren, beken, kanalen en in zee:

- 1) Fysisch-chemisch meetnet
- 2) Biologisch meetnet
- 3) Bacteriologisch meetnet: zwemwaterkwaliteit
- 4) Waterbodems
- 5) MAP-meetnet (Mestactieplan)

Een groot aantal meetplaatsen is gelegen in waterlopen met bestemming 'viswater' en/of in 'oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater'. Sommige meetplaatsen zijn strategisch gekozen (gewestgrenzen, eindplaatsen van hoofdwaterlopen), liggen op- en afwaarts van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) of aan belangrijke lozende bedrijven. Andere zijn meer projectgebonden gekozen (bv. MAP-meetnet).

Niet alle meetplaatsen worden jaarlijks onderzocht: in 2002 waren dat er ongeveer 1.400 fysisch-chemische en 966 biologische.

1) HET FYSISCH-CHEMISCH MEETNET: ZUIVER OF MET ZWARE METALEN?

Het fysisch-chemisch meetnet is erop gericht zowel de fysische als de chemische kwaliteit van het water te bepalen. Fysische parameters zijn onder meer temperatuur, geleidbaarheid en troebelheid.

Voor het bepalen van de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater wordt onderzocht welke verontreinigende stoffen erin aanwezig zijn. Ten minste 12 keer per jaar wordt een basispakket van parameters onder de loep genomen: het zuurstofgehalte, het chemisch zuurstofverbruik, ammoniakale stikstof, nitriet en nitraat, orthofosfaat, fosfor, chloride en het geleidingsvermogen. Op een aantal meetpunten wordt ook het biochemisch zuurstofverbruik, de organische stikstof, sulfaat, totale hardheid, gehalte aan zwevende stoffen en metalen gecontroleerd. Het VMM-laboratorium meet hierbij de gehalten aan 28 verschillende metalen en kwik. Daarnaast controleert het laboratorium op een groot aantal monsters een brede waaier organische micropolluenten (zoals bijvoorbeeld chloorpesticiden; fosforpesticiden; anilinederivaten;

fenolen, vluchtige gehalogeneerde en niet-gehalogeneerde koolwaterstoffen).

Gewapend met een thermometer, een pH-meter, een zuurstofmeter en een meter voor het geleidingsvermogen wordt een deel van het onderzoek ter plaatse afgewerkt. Een monster gaat mee naar het laboratorium voor verdere analyse van de hierboven vermelde parameters.

Een belangrijke parameter voor de waterkwaliteit is de opgeloste zuurstof. De aanwezigheid van een voldoende hoge concentratie aan opgeloste zuurstof is van heel groot belang voor het leven in het water en speelt een grote rol in de zelfzuiverende processen van een waterloop.

De VMM gebruikt voor de beoordeling van de waterkwaliteit de Prati-index voor zuurstofverzadiging (PIO). Hier wordt rekening gehouden met zowel zuurstofgebrek als met zuurstofoververzadiging. Met deze index kan de waterkwaliteit worden beoordeeld volgens 5 kwaliteitsklassen, gaande van 'zwaar verontreinigd' tot 'niet verontreinigd'. Bijgevoegde tabel toont de evolutie over de laatste 5 jaar.

	1990	1995	2000	2001	2002
niet verontreinigd	2,3	2,9	2,5	2,9	4,4
aanvaardbaar	13,7	15,1	11,3	9,8	20,3
matig verontreinigd	27,5	41,3	56,7	55,4	48,2
verontreinigd	37,4	36,6	28,9	31,4	26,5
zwaar verontreinigd	19,0	3,9	0,5	0,6	0,7

(alles in % van het totale meetnet)

2) HET BIOLOGISCH MEETNET: OP ZOEK NAAR PLANTEN EN DIEREN

Bij de beoordeling van de biologische waterkwaliteit wordt gebruik gemaakt van de Belgische Biotische Index (BBI), steunend op de aan- of afwezigheid van macro-invertebraten in het water. Dit zijn met het blote oog waarneembare ongewervelde dieren zoals insecten, weekdieren, kreeftachtigen, wormen, e.d.

Sommige dieren komen alleen voor in heel zuiver water. Andere soorten kunnen ook in sterk verontreinigd water overleven. Voor het bepalen van de biologische kwaliteit van water, gaan onderzoekers na welke dieren (of planten) in een monster aanwezig zijn en hoeveel van elke soort. Deze dieren en planten zijn de natuurlijke verklikkers of bio-indicatoren.

Op basis van dit onderzoek worden aan de verschillende stalen punten toegekend van 0 (zeer slechte kwaliteit) tot 10 (uitstekende kwaliteit). Waterlopen in Vlaanderen zouden een BBI van minstens 7 moeten halen. In 2002 was dit voor 29% van de meetplaatsen het geval. Op 42% van de meetplaatsen werd een matige biologische kwaliteit gemeten. Meetplaatsen waar een 'zeer slechte' kwaliteit aangetroffen wordt, zijn bijna verdwenen (< 1%).

Voorlichting van het publiek

De VMM en de Gezondheidsinspectie vinden het belangrijk dat het publiek geïnformeerd wordt over de kwaliteit van het zwemwater aan zee. Sinds juli 2003 wordt de zwemkwaliteit bekendgemaakt door middel van gekleurde lachende, bedroefde en neutrale gezichtjes op grote pancartes aan de reddersstoelen. De meetresultaten zijn via www.vmm.be continu beschikbaar voor alle geïnteresseerden, betrokkenen en pers. Sommige kranten stellen daarvoor een speciale rubriek ter beschikking. Enkele regionale zenders maken de zwemwaterkwaliteit in hun regio bekend via Teletekst.

Aan uitbaters van vergunde recreatievijvers worden door de VMM informatiepalen ter beschikking gesteld waarop de meest recente meetresultaten kunnen afgelezen worden. Via toeristische diensten, dokters-kabinetten, gemeentehuizen, bibliotheken e.a. worden folders verspreid die informatie bevatten over de controle van de zwemwaterkwaliteit.

Kwaliteitszorg loont

Op 14 juni 2002 ondertekende toenmalig Vlaams minister voor Leefmilieu Vera Dua het erkenningsbesluit voor de monsterneming en de bepaling van de BBI bij de VMM. De erkenning is de kroon op het werk van jarenlange aandacht voor kwaliteitszorg. Het is het resultaat van een doorgedreven inspanning van elke medewerker van de meetnetten voor oppervlakte- en afvalwater.

3) BACTERIOLOGISCH MEETNET: IS ZWEMMEN GEZOND?

In opdracht van en in samenwerking met de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg ('de Gezondheidsinspectie') van de Vlaamse Gemeenschap onderzoekt de VMM de bacteriologische kwaliteit van officiële zwemzones aan de kust en in het binnenland. Voor de bepaling van de kwaliteit van het zwemwater gaat de VMM na of er kiemen in het water aanwezig zijn die schadelijk zijn voor de gezondheid.

De beoordeling van de resultaten gebeurt door het team Gezondheidsinspectie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De VMM zorgt voor de bekendmaking ervan aan het grote publiek.

Strandwater

Het strandwater wordt tijdens de winter maandelijks bemonsterd en tijdens het hoogseizoen in de zomer 2 keer per week. Zwemwater van slechte bacteriologische kwaliteit wordt tijdens de zomermaanden zelfs dagelijks gecontroleerd.

Afgelopen badseizoen werden in 39 badzones intensieve controles uitgevoerd: gemiddeld 41,6 monsters per badzone, wat neerkomt op een of meerdere monsternemingen per week.

De kwaliteit van het strandwater aan de Belgische kust is er tijdens het badseizoen 2002 op achteruitgegaan in vergelijking met de periode 1999-2001. Deze kwaliteitsafname is het rechtstreeks gevolg van de slechte weersomstandigheden in 2002. Door langdurige neerslag werd meer bacteriologisch vervuild oppervlaktewater vanuit de waterlopen uit het binnenland afgevoerd naar zee, met een tijdelijk slechtere waterkwaliteit van het strandwater als gevolg.

Recreatievijvers

In 2002 bemonsterde de VMM 104 open zwem- en recreatievijvers, waterlopen en kanalen waar gezwommen wordt of waar aan watersport wordt gedaan. Dat gebeurt ongeveer 9 keer per jaar, van april tot september.

4) WATERBODEMS: ONDERZOEK TOT OP DE BODEM

De VMM is in maart 2000 gestart met de uitbouw van een waterbodemmeetnet. Bedoeling is de ecologische kwaliteit van de waterbodems in kaart te brengen. Dit gebeurt aan de hand van het triadebeoordelingssysteem. Dit beoordelingssysteem bestaat uit een fysisch-chemische analyse, een ecotoxicologische risico-evaluatie en een biologisch onderzoek van de waterbodem. Aangezien de kwaliteit van de waterbodem niet snel verandert en dit een complex, tijdrovend en duur onderzoek is, worden de meetplaatsen slechts om de 4 jaar onderzocht. Dit betekent dat, voor een representatief waterbodemmeetnet in Vlaanderen van 600 meetplaatsen, jaarlijks 150 verschillende meetplaatsen bemonsterd, geanalyseerd, beoordeeld en gerapporteerd worden.

De VMM heeft verschillende doelstellingen met het waterbodemmeetnet:

1. Het inventariseren van de ecologische kwaliteit van de bodems van de Vlaamse waterlopen;
2. Het bepalen van de waterbodemkwaliteit aan de hand van het triadebeoordelingssysteem;
3. Het toetsen van de fysisch-chemische meetgegevens aan de wettelijke normen in het kader van mogelijke saneringsprogramma's;
4. De impact nagaan van specifieke situaties (lozingen, saneringswerken,...);
5. Het verkrijgen van bijkomende informatie voor de opmaak van AWP's (Algemene waterkwaliteitsplannen)/ Sectoraal Uitvoeringsplan Bagger- en Ruimingspecie/ Bekkenbeheerplannen.

De resultaten van alle metingen die de VMM uitvoert, worden verzameld in de waterbodemdatabank. Deze databank is rechtstreeks toegankelijk voor alle waterloopbeheerders. Zij kunnen hiervan gebruik maken om hun gegevens in te brengen, te toetsen en te rapporteren. Zo biedt de waterbodemdatabank een schat aan informatie over de kwaliteit van de Vlaamse waterbodems.

Als u meer informatie wenst over de waterbodems dan kunt u gratis de verrekijker Waterbodems aanvragen via info@vmm.be

5) MAP-MEETNET: VAN METEN TOT MOTIVEREN

In de ontwerp milieubeleidsvereenkomst bij het tweede Mestactieplan (MAP 2) staat dat de VMM tegen uiterlijk 1 juli 1999 haar oppervlakte meetnet diende uit te bouwen opdat het de specifieke meetplaatsen zou omvatten die vereist zijn voor de landbouw. Deze uitbreiding wordt het 'MAP-meetnet' genoemd.

De gevraagde uitbreiding moet toelaten de landbouworganisaties feedback te geven over de gevolgen van de (gewijzigde) bemestingspraktijken op de kwaliteit van het oppervlaktewater, zoals vastgesteld in de Milieubeleidsvereenkomst 'Mestactieplan 1999-2003'. De meetgegevens worden door de landbouworganisaties gebruikt om hun leden te informeren, te sensibiliseren en te motiveren.

De meetplaatsen van het MAP-meetnet worden ten minste maandelijks en bijkomend na of tijdens de neerslagrijke periodes bemonsterd. Per meetplaats worden zo jaarlijks ongeveer 15 nitraatanalyses uitgevoerd op evenveel stalen. Voor de maandelijkse monsternemingen werden de MAP-meetpunten toegevoegd aan het bestaande VMM-meetnet voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

De volledige set meetresultaten wordt maandelijks onder de vorm van grafieken op cd-rom bezorgd aan de landbouworganisaties. Het grote publiek kan kennis nemen van de meetresultaten via www.vmm.be

Uitbreiding MAP-meetnet

In juli 2002 kreeg de VMM de opdracht om haar MAP-meetnet aanzienlijk uit te breiden tot 800 meetplaatsen. Zo zal er in de toekomst nog meer detailinformatie voorhanden zijn wanneer de afbakening van kwetsbare zones herzien wordt. De VMM legde in de tweede helft van 2002 dan ook een lijst met ontwerpmeetplaatsen voor aan de landbouworganisaties. De commentaren hierop werden onderzocht, waarna de VMM begon met de exploitatie van het uitgebreide

MAP-meetnet, dat nu bijna 800 meetplaatsen omvat. De monsternemingen begonnen in november 2002. In een aantal hydrografische zones wordt – in overleg met de landbouworganisaties – nog verder gezocht naar bijkomende MAP-meetplaatsen.

Er werd ook beslist om de kwetsbare zones jaarlijks te herzien (deze herziening moet volgens de nitraatrichtlijn ten minste om de 4 jaar gebeuren, maar het mag dus ook frequenter). Eind 2003 zal deze herziening uitgevoerd worden op basis van de meetresultaten in de evaluatieperiode november 2002 - oktober 2003.

Afvalwater: bemonstering aan de bron

Via haar activiteiten op het gebied van afvalwater maakt de VMM ook een overzicht van wie wat loost. Vlaanderen telt zo'n 20.000 kilometer aan waterlopen.

WAT IS DE BEDOELING?

Het emissiemeetnet heeft tot doel een representatief beeld te krijgen van de lozingen via puntbronnen in Vlaanderen, waarbij zowel gestreefd wordt naar een representatieve keuze van bedrijven en/of installaties, als van stoffen. Concreet vertaalt zich dat in volgende deelopdrachten:

- ✓ de bemonstering van de waterstromen van de RWZI's (influent, biologisch behandeld effluent, regenwaterafvoer) i.f.v. de evaluatie van de goede werking;
- ✓ de bemonsteringscampagnes van bedrijfsafvalwaters i.f.v. de heffingswetgeving en de controle op de meetcampagnes georganiseerd door de bedrijven;
- ✓ de periodieke bemonstering van bedrijfsafvalwaters ter voorbereiding van een integrale emissie-inventaris water.

De keuze van de geanalyseerde stoffen wordt beïnvloed door de bestaande wetgeving. De heffingsparameters worden sinds 1991 geanalyseerd. Sinds 2000 wordt dit pakket aangevuld met gevaarlijke stoffen zoals gedefinieerd in de Europese Emissie Register voor Polluenten (EPER) die uitvoering geeft aan art. 15 van de Europese richtlijn 96/61/EC betreffende de Integrale Preventie en Controle van Pollutie (IPPC).

Het emissiemeetnet levert ook een grote inspanning voor het inventariseren van geografische informatie. Voor alle bemonsterde afvalwaters wordt zowel de meetplaats, het traject dat het afvalwater aflegt als het uiteindelijke lozingspunt in oppervlaktewater geïnventariseerd, zodat er een relatie gelegd kan worden tussen de gemeten emissies en de waterkwaliteit.

WAT WORDT ER GEMETEN?

In 2002 bemonsterde de VMM zelf ca. 1.000 bedrijven en 190 RWZI's. Daarvoor werden in totaal ongeveer 25.000 afvalwaterstalen geanalyseerd.

1.500 bedrijven lieten, voor de bepaling van de afvalwaterheffing, hun afvalwaterstroom bemonsteren door een erkend laboratorium. Deze metingen worden door het meetnet afvalwater gecontroleerd op de technische deskundigheid. De resultaten van deze metingen uit ca. 6000 afvalwaterstalen worden ook opgenomen in de emissie-inventaris.

Vijftig bedrijven, die beschikken over een continue debietsregistratie, leverden de gemeten dagdebieten, sommigen op vrijwillige basis, anderen omwille van de verplichting opgelegd in de milieuvergunning. Ook deze debietsgegevens worden opgenomen in de emissie-inventaris en verhogen sterk de kwaliteit van de jaarvrachtberekening.

De emissie-inventaris bevat concentratie- en vrachtgegevens van meer dan 150 stoffen. Voor de zuurstofbindende stoffen (uitgedrukt in biochemisch zuurstofverbruik en chemisch zuurstofverbruik) en nutriënten (stikstof en fosfor) worden sinds 1992 vergelijkbare gegevens opgebouwd. Voor de milieugevaarlijke stoffen bestaan gegevens sinds 2001. Ze omvatten de analyseresultaten van vele individuele stoffen onder te brengen bij de metalen, gechloreerde en andere organische verbindingen, chloriden, cyaniden, fluoriden.

Waterkwaliteit – Lozingen in het water 2002

Op 5 september 2003 zal de VMM het jaarrapport 'Waterkwaliteit – Lozingen in het water 2002' voorstellen aan de pers. Dit rapport beschrijft de kwaliteit van het oppervlaktewater in Vlaanderen gedurende 2002 en de vuilvrachten geloosd in het oppervlaktewater en de riolering. Het kan gratis worden besteld via info@vmm.be

WIE MAG ER METEN?

De monsters worden aan een erkend laboratorium afgeleverd voor analyse. De resultaten worden daarna opgeslagen in de Meetdatabank. Ongeveer een derde van de monsters wordt in het eigen laboratorium geanalyseerd, de rest gebeurt extern.

Een erkenning en/of accreditatie is een noodzakelijke voorwaarde om de kwaliteit van metingen en analyses te garanderen en de onafhankelijkheid van rapporteren te garanderen.

De cel kwaliteitszorg van de VMM ziet erop toe dat alle interne en externe monsternemings-, meet- en analyseactiviteiten op een erkende en kwaliteitsvolle manier worden uitgevoerd en gerapporteerd. Voor deze vooral technische werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van de internationale kwaliteitsnorm ISO 17025 voor beproevingslaboratoria en van de accreditatiecriteria opgelegd door het BELTEST-bureau.

Het eigen VMM-laboratorium met vestigingen in Gent en Oostende is aldus erkend voor de diverse wateranalyses die er worden uitgevoerd. Het is geaccrediteerd volgens het accreditatiecertificaat 216-T op basis van de norm NBN en ISO 17025, die niet alleen betrekking heeft op de vermelde analyses maar op de ganse werking van het laboratorium. Ook de activiteiten binnen de hydrobiologische laboratoria van de VMM zijn erkend.

Bedrijven die er voor kiezen heffingen te betalen op basis van de werkelijke geloosde vuilvrachten, dienen voor de uitvoering van een meetcampagne een onafhankelijk erkend laboratorium in te schakelen.

Heffingen: de vervuiler betaalt

WATERVERBRUIK: MET Z'N ALLEN MINDEREN

In de laatste 100 jaar is het wereldwaterverbruik meer dan verzesvoudigd. Het industrieel waterverbruik stijgt, het huishoudelijk gebruik van water neemt toe en de voedselbevoorrading wordt steeds sterker afhankelijk van geïrrigeerde landbouwgrond.

In de toekomst verwacht men - zeker in Europa en Noord-Amerika - weliswaar een iets tragere groei van het waterverbruik. Gemiddeld verbruikt de Vlaming toch nog 120 liter water per dag. Daar valt wat aan te doen!

HET HEFFINGSPRINCIPE

Het doel van de heffing op de waterverontreiniging is tweeledig:

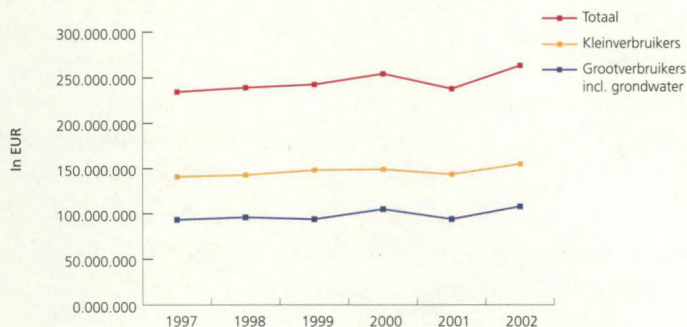
- ✓ enerzijds wil de overheid de verbruiker laten bijdragen in de kosten voor de zuivering;
- ✓ anderzijds wil men de verbruiker aansporen om zuiniger om te springen met water.

De kleinverbruikers bestaan hoofdzakelijk uit gezinnen, maar ook uit bedrijven en diensten met een gefactureerd leidingwaterverbruik kleiner dan 500m³ per jaar en/of met een eigen waterwinning met een pompcapaciteit van minder dan 5m³ per uur. Kleinverbruikers betalen een heffing berekend op basis van het aantal m³ water dat hen werd gefactureerd of dat ze verbruikten.

Grootverbruikers zijn bedrijven met een gefactureerd leidingwatergebruik vanaf 500m³ en/of een eigen waterwinning met een pompcapaciteit vanaf 5m³ per uur. Deze categorie bestaat uit 35.000 bedrijven, waarvan 17.000 landbouwers. Sinds 2000 int de VMM bij hen, via een enkel aangifte- en heffingsformulier, niet alleen de heffing op waterverontreiniging, maar ook op de winning van grondwater.

De heffingsopbrengst in het begrotingsjaar 2002 bedroeg voor de:

Grootverbruikers:	90.222.354 EUR
Grootverbruikers grondwater:	18.062.002 EUR
Subtotaal:	108.284.356 EUR
Kleinverbruikers:	155.832.728 EUR
Totaal:	264.117.084 EUR

VRIJSTELLINGEN: WIE GENIET ERVAN?

Sinds het heffingsjaar 2002 werd de vrijstellingsregeling om sociale redenen uitgebreid. Het gaat om mensen die recht hebben op:

- ✓ een gewaarborgd inkomen (bejaarden) of een inkomensgarantie (ouderen);
- ✓ een leefloon of levensminimum;
- ✓ een inkomensvervangende tegemoetkoming (gehandicapten);
- ✓ een tegemoetkoming hulp (bejaarden);
- ✓ een integratietegemoetkoming (gehandicapten).

In het heffingsjaar 2002 werden op die manier 52.566 automatische vrijstellingen verleend. Bovendien werden 25.127 schriftelijke sociale vrijstellingsaanvragen behandeld, waarvan er 12.317 werden toegekend.

Ook als u zelf water zuivert en uw woning niet aangesloten kon worden op een rioolwaterzuiveringsinstallatie via de riolering, heeft u onder bepaalde voorwaarden recht op een vrijstelling.

Indien u meer wilt weten over uw heffing of de vrijstellingen, bel dan gratis naar het call center van de VMM op 0800 - 97 113. Het is elke werkdag bereikbaar tussen 09u00 en 17u00. In 2002 werden 50.390 telefonische oproepen geregistreerd. Dit is een lichte verhoging tegenover de vorige jaren (48.414 in 2001 en 49.660 in 2000).

Meer informatie vindt u terug in de verrekijker afvalwaterheffing die u kunt bestellen via info@vmm.be

ENIG BEZWAAR?

De VMM ontving m.b.t. het heffingsjaar 2001 voor grootverbruikers 421 bezwaren in verband met de heffing op de waterverontreiniging en/of de heffing op de winning van grondwater. Tegenover 34.173 actieve dossiers betekent dit een percentage van 1,23%. Dat zijn er minder dan in 2000 (532 voor 2000). De daling is vooral te danken aan het kleiner aantal bezwaren m.b.t. de heffing op de grondwaterwinning.

Voor het heffingsjaar 2002 ontving de VMM 14.812 bezwaren m.b.t. de heffing op de waterverontreiniging voor kleinverbruikers waarvan 3.238 als gegrond en 11.574 als ongegrond werden beoordeeld (stand op 06/03/2003). Dit is een gevoelige daling t.a.v. 2001.

HEFFINGEN INTERACTIEF

In 2002 werd de VMM-website (www.vmm.be) m.b.t. de heffingen volledig vernieuwd. De aangeboden informatie is nu onderverdeeld op basis van de doelgroepen (gezinnen, landbouw en bedrijven). In het algemene gedeelte kan men naast de gecoördineerde wetgeving ook tal van nuttige formulieren en documenten terugvinden die door de VMM gebruikt worden. Voor elke doelgroep wordt specifieke informatie aangeboden, onder meer als FAQ's (frequently asked questions) met verwijzingen naar de aanverwante onderwerpen.

Op de VMM-site is een wizard geïnstalleerd die de gebruiker begeleidt bij het invullen van de aangifteformulieren. Bovendien is er een koppeling met de VMM-databank zodat gekende gegevens niet telkens opnieuw moeten ingevuld worden. Het initiatief kadert in de administratieve vereenvoudiging van de Vlaamse overheid.

De website beschikt ook over een tool die het mogelijk maakt de heffing te berekenen, zowel voor klein- als grootverbruikers.

Waterzuivering of huishoudelijke afvalwaterbehandeling

Het huishoudelijk afvalwater dat we dagelijks produceren komt ofwel rechtstreeks in een gracht of een beek terecht ofwel in een zuiveringsinstallatie waar het eerst behandeld wordt voor het in het oppervlaktewater te lozen.

Om dat laatste mogelijk te maken zijn er inspanningen nodig op verschillende niveaus. Vooreerst moet de individuele burger het afvalwater verzamelen. Een volgende schakel in het netwerk is de gemeente, die de riolering op straatniveau aangelegd heeft of moet aanleggen. Op wijk-niveau worden er voor de rioleringen eindpunten gecreëerd. Om deze eindpunten (lozingspunten) af te leiden naar een zuiveringsinstallatie zijn er meestal nog belangrijke leidingen nodig. Het aanleggen van deze leidingen en de zuivering van het afvalwater is een bovengemeentelijke of een gewestelijke opdracht.

Om het voorgaande op een gestructureerde, samenhangende en efficiënte wijze aan te pakken, gaf de Vlaamse regering de VMM de opdracht om zowel op het gemeentelijk als op het gewestelijk vlak investeringsprogramma's op te stellen.

DE INVESTERINGSPROGRAMMA'S VAN DE VMM

Gewestelijke investeringsprogramma's

Aangezien de afvalwaterzuivering in België aan het eind van de jaren '80 grote achterstand had in vergelijking met de ons omringende landen, werd beslist om op gewestniveau het investeringsritme gevoelig op te drijven. Begin 2003 waren er ongeveer 220 zuiveringsinstallaties operationeel. Op termijn zijn er nog een 180-tal installaties voorzien: een 50-tal grootschalige RWZI's en een 130-tal kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's).

Jaarlijks maakt de VMM een 'rollend meerjarenprogramma' op, waarin de krachtlijnen en doelstellingen van de Vlaamse regering worden uitgewerkt. Dit is een voortschrijdend programma, dat ten minste het eerstvolgende jaar invult met concrete investeringsprojecten. In de voorgaande jaren werden de programma's 1991 tot en met 2003 goedgekeurd en opgedragen aan de NV Aquafin.

In november 2002 gaf de minister van Leefmilieu, op voorstel van de VMM, aan de NV Aquafin de opdracht voor de uitvoering van het meerjarenprogramma 2004-2008. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal projecten dat per programmajaar is opgenomen, alsook van de geschatte kost die deze projecten vertegenwoordigen.

Programmajaar	Aantal projecten	Totale kostprijs (in EUR)
2004	61	72.787.946
2005	120	133.802.547
2006	26	27.395.493
2006-2008	217	232.583.112
Totaal op het programma	424	466.569.099

Bijkomend werden, op voorstel van de minister, 7 'masterplan'-projecten aan het programma 2004 toegevoegd, eveneens uit te voeren door de NV Aquafin.

Gemeentelijke investeringsprogramma's

De gewestelijke investeringsprogramma's kunnen alleen maar slagen als de uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet gelijke tred houdt.

Sinds 1996 bestaat er een subsidiebesluit voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen. Dit besluit werd in 2002 grondig gewijzigd.

Investeringsprogramma's op het Internet

Op www.vmm.be kunt u nagaan hoe het staat met de investeringsprogramma's en wat bij u in de buurt wordt uitgevoerd of gepland.

De VMM is bevoegd voor de opmaak van deze subsidiëringsprogramma's. Er wordt jaarlijks een krediet van 65 miljoen EUR ter beschikking gesteld op het MINA-fonds voor de subsidiëring van de uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet en de gemeentelijke kleinschalige waterzuiveringsinstallaties.

In de loop van 2002 werden door de VMM, op basis van voorstellen van de gemeenten, 4 kwartaalprogramma's van gemeentelijke gesubsidieerde rioleringen opgemaakt. De eerste 3 programma's werden door de minister van Leefmilieu voor verdere uitvoering goedgekeurd.

Kritisch blijven

De VMM evalueert de bestaande zuiveringsinfrastructuur en bewaakt zo continu de effectiviteit van de afvalwaterinzameling en -zuivering. De VMM stelt echter vast dat de afvalwaterleidingen maar al te vaak gebruikt worden om naast afval- en hemelwater ook allerlei ander niet-verontreinigd water af te voeren. Bovendien is ook het toezicht op de goede werking van de leidingen vaak onvoldoende, met als gevolg dat de beoogde milieuresultaten niet gehaald worden.

Integraal Waterbeleid

De Vlaamse – en de Europese – overheid wil de waterproblemen vandaag op een meer duurzame, planmatige manier benaderen. Met een waterbeleid dat zich richt op het volledige watersysteem: een integraal waterbeleid.

EUROPESE KADERRICHTLIJN WATER

Sinds 22 december 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water van kracht. De richtlijn verwoordt een nieuwe visie omtrent het duurzaam omgaan met water en schetst het kader voor een integraal waterbeleid. Daarmee is een uniform waterbeleid uitgetekend voor de hele Europese Unie. De praktische uitwerking van de richtlijn gebeurt op basis van stroomgebiedbeheerplannen en krijgt vorm in het decreet 'Integraal Waterbeleid'.

DECREET INTEGRAAL WATERBELEID

De Kaderrichtlijn Water bepaalt dat de omzetting naar eigen wetgeving moet afgerond zijn tegen uiterlijk eind 2003. In 2002 werd verder vorm gegeven aan de tekst van het decreet Integraal Waterbeleid. Vanuit de VMM werd hiertoe inhoudelijke en juridische expertise aangeleverd.

ANDERS OMGAAN MET WATER

Het decreet 'Integraal Waterbeleid' bepaalt de doelstellingen die de verschillende waterbeheerders moeten nastreven:

- ✓ een betere kwaliteit van het oppervlaktewater;
- ✓ een betere kwaliteit van het grondwater;
- ✓ de bescherming van alle natuurelementen in en om het water;
- ✓ duurzaam omgaan met de watervoorraden.

Het decreet luidt een totaal nieuwe manier in van omgaan met water. Zo moeten de problemen van wateroverlast aan de bron worden aangepakt, namelijk daar waar de regen valt. Groendaken, regenwaterputten, infiltratievoorzieningen, afkoppeling van verharde oppervlakken, gescheiden afvoer van regenwater en afvalwater, het opnieuw gebruiken van grachten,... allemaal maatregelen die er kunnen voor zorgen dat het regenwater minder en trager naar de waterlopen stroomt. Ook erosie moet systematisch aangepakt worden, omdat niet alleen de kostbare vruchtbare bodem wegspoelt, maar ook de waterlopen sneller dichtslibben zodat er vaker geruimd moet worden.

ORGANISATIE EN PLANNING VAN HET INTEGRAAL WATERBELEID

Het waterbeleid in Vlaanderen was in het verleden behoorlijk versnipperd. Daar wil het decreet 'Integraal Waterbeleid' komaf mee maken. De organisatie van het waterbeleid wordt dan ook grondig herzien. Het moet efficiënter gebeuren en het algemeen belang dienen.

Het stroomgebiedsdistrict

De coördinatie voor de Kaderrichtlijn Water en de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen zal in de stroomgebiedsdistricten (de Schelde en de Maas) plaatsvinden in de schoot van de Internationale Schelde Commissie (ISC) en de Internationale Maascommissie (IMC).

Het Vlaamse Gewest

De Vlaamse regering wijst in het kader van het integraal waterbeleid een minister aan die bevoegd is voor de coördinatie en de organisatie van de planning van het integraal waterbeleid. Voor de afstemming op ambtelijk niveau wordt voorzien in een Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), die onder meer de werkzaamheden van het huidige VIWC (Vlaams Integraal Wateroverleg Comité) zal verderzetten. Het secretariaat van het CIW wordt toevertrouwd aan de VMM. De krachtlijnen van de visie van de Vlaamse regering op integraal waterbeleid worden vastgelegd in een waterbeleidsnota.

Het bekkenniveau

In elk van de 11 rivierbekkens in Vlaanderen wordt een structuur uitgebouwd, bestaande uit een bekkenbestuur (politiek overleg tussen Vlaams Gewest, provincies en gemeenten), een bekkenraad (maatschappelijk overleg) en een bekkensecretariaat (technisch-ambtelijk overleg).

In 2002 werden in alle bekkens planningsverantwoordelijken aangesteld voor de opmaak van de bekkenbeheerplannen. De VMM huisvest de bekkenteams van de Nete en de Dender, stelt personeelsleden ter beschikking voor de opmaak van de bekkenbeheerplannen Dender, IJzer en Nete en levert via de AWP2's (zie pagina 28) de insteek voor het waterkwaliteitsluik.

Het deelbekkenniveau

Op het meer lokale niveau wordt per deelbekken of per cluster van deelbekkens een waterschap opgericht. Volgens de huidige wetgeving zijn de bevoegdheden inzake waterbeheer op deelbekkenniveau gespreid over het Vlaamse Gewest, de provincies, de gemeenten en de Polders en wateringen. Om op het niveau van het deelbekken een op elkaar afgestemd waterbeleid en waterbeheer te kunnen

voeren, zullen via samenwerking tussen de verschillende waterbeheerders deelbekkenbeheerplannen opgesteld worden.

ALTERNATIEVEN VOOR HET ZANDZAKJE

Het decreet biedt ook wapens voor de strijd tegen de overstromingen die Vlaanderen meer en meer teisteren. Ruimte bieden aan water staat daarbij centraal. Er komen gecontroleerde overstromingsgebieden en wachtbekkens op plaatsen waar de minste schade wordt berokkend. Voor wie in een erkend overstromingsgebied regelmatig slachtoffer is van wateroverlast wordt de aankoopplicht gelanceerd: het slachtoffer kan van de overheid eisen dat zij het eigendom aankoopt.

Om de burger pro-actief te beschermen tegen mogelijke waterellende wil de Vlaamse overheid de watertoets invoeren: zo zullen o.m. bouwaanvragen en verkavelingen getoetst worden aan het overstromingsgevaar, om te voorkomen dat burgers bouwgronden kopen in overstromingsgevoelige gebieden.

Prioritair investeren in 'Ruimte voor Water' is dé opdracht voor de komende jaren.

OVER DE GRENZEN HEEN

Het Scalditproject:

Scaldit (Scaldis is het Latijn voor Schelde) is een project met een looptijd van 1 januari 2003 tot 31 december 2005 en wordt mee gefinancierd door Interreg IIIb, een Europees regionaal ontwikkelingsfonds. De VMM treedt op als projectleider.

Het project wil met alle oeverstaten (Frankrijk, Wallonië, Brussel, Vlaanderen en Nederland) komen tot een karakterisering van het stroomgebiedsdistrict over de landsgrenzen heen, met als leidraad informele handleidingen ontwikkeld op Europees niveau.

De 5 pijlers van het actieprogramma van het project zijn:

- ✓ de karakterisering van het stroomgebiedsdistrict;
- ✓ data- en informatiebeheer;
- ✓ waterbeheer en ruimtelijke ordening;
- ✓ communicatie en bewustwording;
- ✓ op weg naar het internationaal stroomgebiedbeheerplan.

Meer informatie vindt u op www.scaldit.org

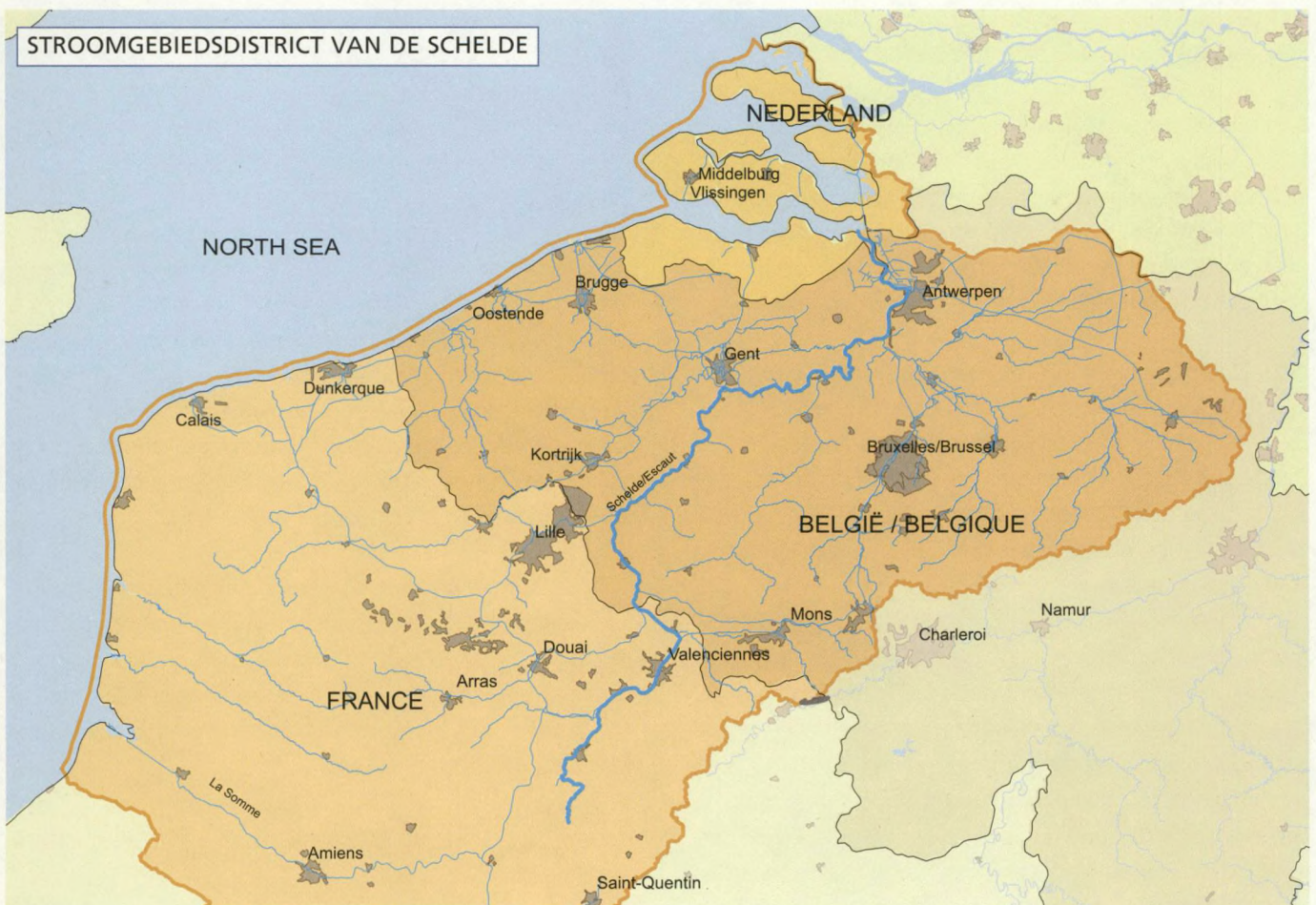
Nieuwe Schelde- en Maasverdragen plechtig ondertekend

Vertegenwoordigers van 8 regio's en landen in het Maas-respectievelijk Scheldestroomgebied ondertekenden op 3 december 2002 in het stadhuis van Gent 2 internationale verdragen voor integraal waterbeheer van de Schelde en de Maas.

In deze verdragen staat een grensoverschrijdende aanpak centraal. De ondertekenaars engageren zich om samen te werken rond de waterkwaliteit. Ze willen bovendien aspecten als overstromingen en droogte gezamenlijk aanpakken.

De 'Verdragen van Gent' werden ondertekend door vertegenwoordigers van het Vlaamse, het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, en van België, Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg. Deze laatste 2 landen zijn enkel Verdragspartij van het Maasverdrag.

De VMM stond in voor de organisatie van de ondertekeningssceremonie in het stadhuis van Gent.

de VMM speurt naar
vuiltjes in de lucht

Lucht is ongrijpbaar, onzichtbaar, maar haast overal aanwezig. Lucht is onmisbaar voor alle leven op aarde. Het is van vitaal belang dat we er zorg voor dragen. We staan er niet genoeg bij stil dat we zelf de kwaliteit van onze lucht beïnvloeden: verkeer, gebouwenverwarming, industrie,...

In Vlaanderen speelt de VMM een belangrijke rol in het informeren over die luchtkwaliteit. Het is haar opdracht om de kwaliteit van de omgevingslucht (immissie) te meten en de lozingen van industriële en niet-industriële bronnen (emissie) te berekenen. De resultaten worden verwerkt in rapporten, die gepubliceerd worden. Op www.vmm.be – **Lucht** – vindt u een overzicht van de resultaten.

Vlaanderen boven

Inzake het meten en in kaart brengen van luchtverontreiniging speelt Vlaanderen een voortrekkersrol in Europa. De resultaten en de knowhow van de VMM wekken heel wat belangstelling in andere Europese landen.

De VMM beheert in Vlaanderen dan ook een luchtmeetnet om u tegen te zeggen:

Kwantiteit: De VMM heeft een van de dichtste meetnetten in Europa. Bovendien voert ze metingen uit aan een heel hoge frequentie.

Kwaliteit: De meettoestellen die de VMM gebruikt, zijn buiten mate performant.

Dankzij deze doorgedreven metingen heeft de VMM een uitgebreide expertise opgebouwd. De medewerkers van de afdeling 'Meetnetten en Onderzoek' hebben in Europa een stevige reputatie opgebouwd. Regelmatig worden zij gevraagd op congressen om toe te lichten hoe de VMM aan luchtonderzoek doet.

Immissie: boven Vlaanderen

De VMM controleert voortdurend de kwaliteit van de omgevingslucht. Met verschillende meetnetten, meetcampagnes en projecten wordt de aanwezigheid van schadelijke stoffen in de omgevingslucht nagegaan. De luchtkwaliteit blijkt van streek tot streek sterk te verschillen. Waar het meeste werk aan de winkel is, in de industriegebieden en steden, staan extra meetposten opgesteld.

WAT WORDT ER GEMETEN?

Via verschillende meetnetten bepaalt de VMM welke schadelijke stoffen in de lucht aanwezig zijn. Het kan gaan over: zwaveldioxide, stikstofoxiden, fijn stof, zware metalen, vluchtige organische stoffen, poly-aromatische koolwaterstoffen, dioxines e.a. Onderstaande tabel geeft van een aantal verontreinigende stoffen de oorzaken en gevolgen weer voor mens en milieu.

Verontreinigende stof	Belangrijkste bronnen van menselijke activiteit	Gevolgen voor mens en milieu
Zwaveldioxide of SO ₂	Energie- en warmteproductie uit zwavelbevattende brandstof (steenkool, stookolie), uitlaat van dieselveertuigen, bepaalde productieprocessen.	Schadelijk voor mens bij inademing; leidt tot ademhalingsproblemen. Wordt rechtstreeks opgenomen door planten. In belangrijke mate medeverantwoordelijk voor de verzuring van het milieu.
Stikstofoxiden; voornamelijk stikstofmonoxiden (NO) en stikstofdioxiden (NO ₂)	Wegverkeer, elektriciteitsproductie en industrie.	Beide stoffen spelen een belangrijke rol in de verzuring van het milieu en de vorming van ozon.
Ozon (O ₃)	Wordt niet als dusdanig door de mens in de atmosfeer gebracht, wordt versneld door andere vormen van vervuiling.	Aandoeningen van de longen en oogproblemen. Rechtstreekse inwerking op bladeren en groei van vegetatie. Draagt bij tot het broeikas effect.
Zwevend stof, PM10, PM2,5 stof, zwarte rook	Verbranding van brandstof, verbranding in land- en bosbouw, smelterijen en verkeer.	Aandoeningen van de ademhalingswegen, hart- en bloedvatproblemen. Mogelijk giftige gevolgen, afhankelijk van de chemische samenstelling. Beperking van direct zonlicht, toenemende bewolking en mist.
Zware metalen: lood, cadmium, zink, nikkel, arseen, chroom, koper	Metaalverwerkende industrie, gebouwenverwarming, verbrandingsinstallaties, afvalverwerking, verkeer.	Verschillende toxische gevolgen.
Poly-aromatische koolwaterstoffen	Verkeer, wegenbouw, gebouwenverwarming.	Kankerverwekkend.
Dioxines	Afvalverbranding, gebouwenverwarming, basismetaleindustrie.	Toxische gevolgen, kankerverwekkend. Worden opgenomen via de voeding.
Vluchtige organische stoffen (of VOS): benzeen e.a.	Wegverkeer en tankstations, het gebruik van solventen, raffinaderijen, chemische productieprocessen, verbrandingsprocessen.	Dragen bij tot het broeikas effect en tot ozonvorming, kunnen kankerverwekkend zijn.
Fluorwaterstof	Steenbakkerijen, elektriciteitscentrales, vuilverwerkende en chemische industrie.	Plantenschade en fluorosis bij runderen.
Chloorwaterstof	Vuilverwerkingsinstallaties, elektriciteitscentrales, chemische industrie en ijzer- en staalindustrie.	Plantenschade en corrosie van metalen.

HOE WORDT ER GEMETEN?

Om de luchtkwaliteit te meten doet de VMM een beroep op 6 verschillende meetnetten die verspreid zijn over Vlaanderen.

Het telemetrisch meetnet: welk vuil aan de lucht

Het telemetrisch meetnet telt 35 meetstations die het hele jaar door, dag in dag uit, minuut per minuut de belangrijkste vervuilende gassen en fijn stof meten: zwaveldioxide (SO₂), stikstofmonoxide (NO) en stikstofdioxide (NO₂), ozon (O₃), fijn stof (PM10 en PM2,5), koolwaterstoffen (C_nH_m) en BETEX (o.m. benzeen) en koolmonoxide (CO).

De meetresultaten worden eerst in het meetstation zelf verwerkt tot een gemiddelde waarde per half uur. Deze 'halfuurgemiddeldewaardes' worden doorgestuurd naar een van de regionale gegevensverwerkende centra. Vandaar gaan de gegevens naar de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu (IRCEL), waar ook de resultaten van het Waalse en Brusselse meetnet binnenkomen. Hier worden de smog-episodes opgevolgd: ozon in de zomer, zwaveldioxide in de winter.

In 2002 werd een belangrijke meetinspanning geleverd om de vergelijkbaarheid van de PM10 metingen met automatische monitoren met de referentie gravimetrische methode te bepalen.

Het lokaal meetnet: aan de bron

Het lokaal meetnet meet dezelfde stoffen als het telemetrisch meetnet, maar dan vlakbij de vervuilende bronnen, precies om de impact ervan op te meten. In Vlaanderen zijn 13 stations in werking in gebieden met lokale, potentiële of acute problemen van luchtverontreiniging.

Meetnet zware metalen

Dit meetnet meet o.m. lood (Pb), cadmium (Cd), koper (Cu), nikkel (Ni), zink (Zn) en arseen (As), in zowel zwevend als neervallend stof. Het meetnet telt momenteel 25 stations in Vlaanderen.

Organische metingen: 3 stofgroepen

Bij de organische metingen worden 3 stofgroepen onderzocht: VOS, PAK & nitro-PAK en Bestrijdingsmiddelen.

VOS (vluchtige organische stoffen)

Een vijftigtal vluchtige organische stoffen worden gemeten. Momenteel zijn er 6 meetstations in werking die voornamelijk gelegen zijn in industriegebieden of in zones met klachten i.v.m. reukhinder. Daarnaast worden er ook op 3 locaties metingen uitgevoerd voor benzeen, toluen, ethylbenzeen en xyleen (BETEX).

PAK (polycyclische-aromatische koolwaterstoffen) & nitro-PAK

Er zijn momenteel 6 meetstations voor de bepaling van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's). PAK's zijn organische verbindingen bestaande uit de fusie van meerdere benzeenkernen. Deze stoffen zijn vooral afkomstig van het wegverkeer via de uitlaatgassen en de slijtage van banden en het wegdek.

Bestrijdingsmiddelen

Vlaanderen telt 5 meetstations waar bestrijdingsmiddelen in regenwater worden gemeten. Behalve de 5 vaste meetplaatsen werden in 2002 ook 4 bijkomende meetplaatsen toegevoegd om meer inzicht te krijgen in de wijze waarop bepaalde verontreinigende stoffen via het regenwater getransporteerd worden.

Meetnet dioxines: dichtbij de vervuilers

Dioxinedepositiemetingen meten tweemaal per jaar gedurende 1 maand de hoeveelheden en soorten dioxines die neerslaan vlakbij een aantal potentiële vervuilers-bronnen. Doorheen de jaren is het aantal meetpunten toegenomen van 10 in 1993 tot 65 in 2002. In 2002 werd voor het eerst de depositie van PCB's (polychloorbifenylen) meegemeten, waaronder PCB126.

Het depositiemeetnet verzuring

Dit meetnet is vrij bescheiden begonnen in 1984 met 3 meetpunten als het zogenaamde regenmeetnet (opgestart door het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie en in 1993 overgenomen door de VMM). Enkel de kwaliteit van de neerslag werd gemeten. Begin 2000 kwam er nog een vierde meetpunt bij. Sinds 2002 is het regenmeetnet omgevormd tot een modern meetnet waar zowel natte depositie (regenhoeveelheid en kwaliteit) als droge depositie (verzurende stofdeeltjes en gassen) worden gemeten. Het meetnet richt zich hoofdzakelijk op het meten van de verzurende elementen die neerslaan op de Vlaamse bodem. Het meetnet telt momenteel 10 meetplaatsen, die verspreid liggen over heel Vlaanderen. De metingen worden uitgevoerd met nieuwe moderne toestellen voor regencollectie en het meten van luchtconcentraties.

Uit de eerste, zij het voorlopige resultaten, blijkt zoals verwacht dat de verzurende deposities in Vlaanderen sterk kunnen verschillen van plaats tot plaats, én bovendien afhankelijk zijn van de aard van de omgeving of vegetatie. Bossen bijvoorbeeld zullen veel meer verzuring uit de lucht opvangen dan grasland. Meetplaatsen die windafwaarts gelegen zijn van grote industriezones (bv. Kapellen t.o.v. de Antwerpse haven) krijgen eveneens zeer hoge deposities te verwerken. West-Vlaanderen daarentegen krijgt vooral hoge deposities door de lokale invloed van ammoniak uit de vele (varkens)stallen. De meetplaats aan de kust (Koksijde) toont dan weer aan dat de zeelucht veel minder verzurende stoffen bevat van menselijke oorsprong. De mariene input is echter niet verwaarloosbaar, vooral wat sulfaten betreft. De enige meetplaats ten slotte in stedelijk gebied, Borgerhout, toont aan dat het verkeer en de gebouwenverwarming in een woonomgeving een enorme negatieve impact heeft op de luchtkwaliteit in het algemeen, en op de verzurende deposities in het bijzonder.

Tot slot kan gezegd worden dat voorlopig nog bijna geen enkele meetplaats voldoet aan de doelstellingen die vooropgezet waren tegen eind 2002 in het kader van het milieubeleidsplan en VLAREM. Voor 2001 werd voor Vlaanderen een gemiddelde bekomen (via modelberekeningen) van 4605 zeq/ha.j (zuurequivalenten per hectare en per jaar), terwijl de korte termijn doelstelling op 2900 zeq/ha.j ligt. Het verzuringsprobleem is dus lang niet opgelost.

Luchtkwaliteit in uw streek

De VMM geeft via het Internet actuele informatie over de luchtkwaliteit in uw streek. Met een kaart van Vlaanderen kiest u een provincie en selecteert u een meetstation. U krijgt onmiddellijk een overzicht van de luchtkwaliteit. Surf naar: www.vmm.be – Lucht

WAT WETEN WE NU?

De meetresultaten van de luchtkwaliteit in Vlaanderen zijn niet bepaald gunstig. Dit heeft o.m. te maken met onze geografische ligging: België (en dus ook Vlaanderen) ligt in de hotspot van de hoogste industriële activiteit en van het drukste autoverkeer per vierkante kilometer in Europa! Door de kleine oppervlakte is Vlaanderen bij uitstek een transit-regio, ook voor luchtverontreiniging.

De concentratie van verontreinigende stoffen in de lucht daalt of stagneert gelukkig wel voor de meeste stoffen. Maar die verbetering is de laatste 2 jaar minder uitgesproken dan in de periode daarvoor. We moeten dus alert blijven. Anticiperend op de toekomstige nieuwe EU-normen is het alvast nodig maatregelen uit te werken die de concentraties van stikstofdioxide, fijn stof en ozon doen dalen. We hebben bovendien nog steeds te kampen met een aantal (hardnekkige) lokale problemen zoals hoge concentraties van zware metalen rond non-ferro bedrijven, hoge stofconcentraties nabij bedrijven die spaanderplaten vervaardigen e.d. Het goede nieuws: bijna nergens in Vlaanderen worden de actueel geldende grenswaarden overschreden.

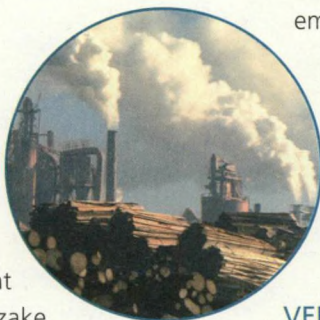
Emissie: mogen we nog ademen?

Emissie is de uitstoot van verontreinigende stoffen, in dit geval in de lucht (schoorstenen, uitlaten,...). Luchtvervuilende stoffen hebben nefaste gevolgen: mensen worden ziek, allergieën steken de kop op, het aantal astmapatiënten stijgt, planten en dieren hebben te kampen met ziektes en steden verdwijnen tijdelijk onder smog. Stoffen die in de lucht terechtkomen, worden via diffusie en door de wind verspreid over grote gebieden, over de gehele wereld zelfs. Ze veroorzaken problemen als 'zure regen', 'het gat in de ozonlaag' of 'het broeikaseffect'.

De VMM wil een volledige inventaris opmaken van wie wat loost in Vlaanderen: de 'Emissie-Inventaris Vlaamse Regio'. Niemand ontkomt: zowel voor industrie, gebouwenverwarming, verkeer als land- en tuinbouw en andere bronnen wordt gecontroleerd welke stoffen worden uitgestoten en in welke hoeveelheden. En dat is niet vrijblijvend: op basis hiervan worden beleidsvoorstellen geformuleerd om de kwaliteit van de omgevingslucht te verbeteren. De VMM bepaalt welke lozingen eventueel kunnen en verleent advies omtrent milieuvergunningen (zie pagina 28).

DE INDUSTRIE: WERK MAKEN VAN ZUIVERE LUCHT

Onder meer via de schoorstenen van fabrieken komen talloze stoffen in de lucht terecht. Met het Vlaamse Reglement inzake Milieuvergunningen (VLAREM II) legt de overheid aan luchtvervuilende bedrijven normen op die zij niet mogen overschrijden. Doen zij dat toch, dan kunnen zij hun milieuvergunning verliezen en moeten ze de deuren sluiten. Al sinds 1993 zijn de meest vervuilende bedrijven verplicht een emissiejaarverslag op te maken. Dit bevat onder meer informatie over de oorzaken van de luchtvervuiling en de genomen saneringsmaatregelen. Bij het opmaken van de emissie-inventaris baseert de VMM zich op de gegevens in deze jaarverslagen.

GEBOUWENVERWARMING

Fossiele brandstoffen zijn steenkool, aardgas en aardolie. Wanneer deze verbrand worden, komen o.m. gassen vrij: koolstofdioxide (CO_2), stikstofdioxide (NO_x als NO_2),

Koolstofmonoxide: een stille doder

Bij onvolledige verbranding van een fossiele brandstof wordt naast koolstofdioxide (CO_2) ook koolstofmonoxide (CO) gevormd. Dit gas is gevaarlijk voor de mens: iedere winter opnieuw eist het verstikkingslachtoffers.

Onvolledige verbranding ontstaat wanneer een stof wordt verbrand terwijl er te weinig zuurstof in de omgeving is. De koolstofmonoxide die vrijkomt, is een zeer giftig gas, dat reukloos en onzichtbaar is. De eerste symptomen van CO -vergiftiging zijn hoofdpijn, duizeligheid en flauwvallen. Daarna treedt verstikking op. Zorg dus steeds voor voldoende verluchting wanneer u fossiele brandstoffen gebruikt.

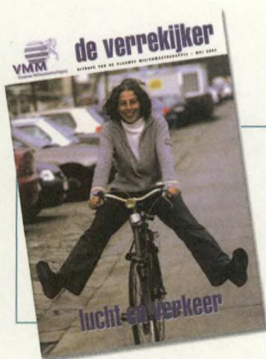
zwaveldioxide (SO_2), e.d. Deze gassen hebben een impact op de atmosfeer en op de gezondheid van mens, dier en plant.

Fossiele brandstoffen worden o.a. gebruikt voor de verwarming van gebouwen. De VMM berekent de emissies veroorzaakt door gebouwenverwarming op basis van de energiebalans Vlaanderen. De registratie gebeurt per vierkante kilometer. Ze maakt onderscheid tussen de emissies door de verwarming van huishoudens en de emissies door de verwarming van de tertiaire sector.

VERKEER: OP WEG NAAR ZUIVERE LUCHT

Ondanks aanhoudende inspanningen blijft de luchtvervuiling door het wegverkeer zorgwekkend. Het verkeer stuurt tal van stoffen de Vlaamse lucht in. Heel wat aandoeningen, ziektes en sterfgevallen hebben er rechtstreeks mee te maken.

Om een schatting te kunnen maken van de emissies die veroorzaakt worden door het wegverkeer, wordt gebruik gemaakt van het computerprogramma COPERT III (Computer Programme to calculate Emissions from Road Transport). De ontwikkeling van dit programma werd gefinancierd door het Europees Milieu Agentschap (EMA) en gebeurde in samenwerking met het European Topic Centre on Air Emissions. Het wordt aangeboden aan de verschillende Europese landen om zo op een identieke manier een schatting te kunnen maken van de verkeersemmissies.

Meer informatie vindt u terug in de verrekijker 'Lucht en verkeer'. U kunt deze verrekijker gratis aanvragen via info@vmm.be

VEE(L)TEELT

De landbouw is een sterke luchtvervuiler, zowel door mest als door pesticiden. De mest van dieren bevat ammoniak, een stof die vervluchtigt in de lucht. Ammoniak komt niet alleen vrij bij de ontbinding van mest (zowel organisch als kunstmatig), maar ook bij de verspreiding ervan. Het gas wordt meegevoerd met de regen en wind en slaat elders weer neer.

Ook pesticiden komen gedeeltelijk in de lucht terecht. Slechts een klein deel ervan bereikt de planten waarvoor ze bedoeld zijn. Een groot deel verdampt, wordt meegevoerd door de wind en regent nadien terug neer.

WAT WETEN WE NU? (1980-2001)

Algemeen kan gesteld worden dat de emissie van luchtverontreinigende stoffen elk jaar vermindert. Zo is de emissie van koolstofmonoxide (CO) op 11 jaar tijd met 15% gedaald. De verzurende emissie, verantwoordelijk voor de 'zure regen', is sinds 1990 met 36% gedaald. De emissie van ammoniak is de voorbije 2 jaar alleen al met 30% gedaald. Het is de bedoeling om die emissie uiteindelijk met 43% te verminderen. Het positieve resultaat is het gevolg van het injecteren van mest in de bodem, in plaats van de algemene verspreiding op de bodem.

De emissies van de stoffen die troposferische ozon veroorzaken, zijn sinds 1990 met 14% gedaald. De troposferische ozonvorming is verantwoordelijk voor de overschrijding van de ozondrempels op warme zomerdagen. De ozonlaag-afbrekende emissies – verantwoordelijk voor het 'gat in de ozonlaag' – zijn sinds 1995 met maar liefst 52% afgenomen. Zelfs het totaal van de broeikasgasemissies [methaan (CH₄), lachgas (N₂O) en koolstofdioxide (CO₂)] is vorig jaar voor het eerst gedaald. Toch is dit niet te danken

Minder milieubelastend rijden kan:

- ✓ Laat uw motor niet onnodig stationair draaien.
- ✓ Laat 'sportief rijgedrag' achterwege.
- ✓ Hou de bandenspanning in het oog: een te lage bandenspanning verhoogt het verbruik.
- ✓ Vermijd onnodig gewicht: maak steeds uw kofferruimte leeg.
- ✓ Laat de auto thuis voor korte ritten; vooral als de motor nog koud is. Een koude motor vervuult immers een pak meer dan een motor op temperatuur.

aan een verminderde CO₂-emissie, want die blijft stijgen door een toenemend energieverbruik van zowel gezinnen als industrie. Het zijn de CH₄-emissies die hiertoe bijdragen. Ten opzichte van 1990 liggen de broeikasgasemissies nog altijd 10% hoger. We zijn dus nog ver verwijderd van de Kyoto-doelstellingen (7,5% vermindering t.o.v. 1990).

CONCLUSIE: NOG TE VEEL VUIL AAN DE LUCHT

De resultaten van het voorbije jaar tonen aan dat er minder verontreinigende stoffen in de lucht geloosd werden dan pakweg 10 jaar geleden. Dit is vooral te danken aan de inspanningen van de industrie, aan het injecteren van mest in de bodem, aan de gewijzigde samenstelling van brandstoffen en aan het groeiend aantal auto's uitgerust met katalysator.

De verminderde emissie reflecteert zich al enigszins in de onderzoeksresultaten van de algemene luchtkwaliteit. De actuele grenswaarden worden bijna overal gerespecteerd. Toch waarschuwt de VMM ervoor dat Vlaanderen zich zal moeten reppen om een aantal toekomstige, strengere normen te halen. Vooral de concentraties aan fijn stof en stikstofoxiden zullen moeten aangepakt worden. Ook de continue stijging van de CO₂-emissie – te wijten aan een overmatig energieverbruik door industrie en gezinnen – baart de VMM zorgen.

VOOR WIE NOG EEN REDEN NODIG HEEFT

Tot slot herinnert de VMM eraan dat de luchtverontreiniging de maatschappij handen vol geld kost. Zo blijkt uit een studie van de Europese Commissie dat de economische kost van 1 ton SO₂-uitstoot gemiddeld 5.200 EUR bedraagt, van 1 ton NO_x 4.200 EUR en van 1 ton PM_{2,5} (fijn stof) 14.000 EUR.

De kosten lopen hoger op in de steden dan op het platteland. Met economische kosten bedoelen we de ziektekosten ten gevolge van luchtverontreiniging, de schade aan de gebouwen en de verliezen in de land- en tuinbouwsector.

Meer informatie vindt u terug in het jaarrapport Lucht dat uit 2 delen bestaat: 'Luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest 2001' en 'Lozingen in de lucht 1980 – 2001'. Het jaarrapport Lucht 2002 wordt in november 2003 voorgesteld. U kunt de rapporten gratis aanvragen via info@vmm.be

de VMM en het milieu

Het milieubeleid krijgt in Vlaanderen vorm door de milieubeleidsplanning. Het milieubeleidsplan, de milieujaarprogramma's en het Milieu- en natuurrapport (MIRA) zijn de basis ervan.

Van bij de oprichting heeft de VMM zich ook ingezet voor de internationalisering van het milieubeleid. Het Vlaamse milieubeleid is immers niet los te koppelen van het beleid op Europees en mondiaal vlak: milieu stopt niet aan de grenzen. De internationalisering van het milieubeleid is besproken op pagina 15.

MILIEUBELEIDSPLANNING: TIJD DAT WE ER IETS AAN DOEN

De aanzet tot een integrale milieuplanning in Vlaanderen werd gegeven door het decreet van 5 april 1995 inzake milieubeleid. Dat decreet legt de doelstellingen en beginselen vast van het Vlaamse milieubeleid.

Het decreet voorziet in een **milieubeleidsplan** voor de planning op middellange termijn (5 jaar) en een **milieujaarprogramma** (MJP) voor de jaarlijkse uitvoering. Zowel het milieubeleidsplan als het milieujaarprogramma worden vastgelegd door de Vlaamse regering.

Het decreet voorziet eveneens in een MIRA-rapport. Dit rapport geeft een beschrijving, een analyse en een evolutie weer van de bestaande toestand van het milieu (MIRA-T) en het tot dan toe gevoerde milieubeleid (MIRA-BE). Aan de hand van een aantal scenario's wordt een blik geworpen op de verwachte ontwikkelingen bij enerzijds een ongewijzigd beleid en anderzijds een gewijzigd beleid (MIRA-S).

MILIEUBELEIDSPLAN: WAT WE ERAAN DOEN

Het milieubeleidsplan zet de grote lijnen van het milieubeleid uit. Een eerste milieubeleidsplan werd opgesteld voor de periode 1997-2001.

In 2002 werd door de Vlaamse overheid het Milieubeleidsplan 2003-2007 voorbereid. Dit ontwerpplan bepaalt het milieubeleid van 2003 tot 2007 en ontwikkelt de strategie op langere termijn. In tegenstelling tot het eerste milieubeleidsplan, wat een aanvullend karakter had, wordt hierbij het volledige milieubeleid in acht genomen. Dit blijkt uit de wijze waarop het actieplan is opgebouwd. Dit plan geeft een zo volledig mogelijk beeld van de beschikbare of te ontwikkelen instrumenten en van de bestaande en nog te nemen maatregelen nodig om de doelstellingen te bereiken. Ook de prioriteiten en de extra behoeften van deze maatregelen worden bepaald.

Het Milieubeleidsplan 1997-2001 blijft in afwachting van de goedkeuring van het definitief ontwerp milieubeleidsplan 2003-2007 van kracht.

OPENBAAR ONDERZOEK

Van 15 april tot 15 juni 2002 organiseerde de Vlaamse overheid een openbaar onderzoek over het nieuwe milieubeleidsplan, opgesteld door de milieu-administratie.

Na afsluiting van het openbaar onderzoek verwerkte de milieu-administratie alle ingezonden opmerkingen en adviezen. De ontwerp tekst van het milieubeleidsplan werd in het licht daarvan opnieuw bekeken en waar nodig aangepast. De weerslag van het openbaar onderzoek en de verwerking ervan worden geschetst in een 'Overwegingsdocument', wat nu beschikbaar is. Op dit moment bevindt het aangepaste ontwerp zich in de fase van de politieke besluitvorming. Als het plan eenmaal definitief goedgekeurd is, treedt het plan in werking en zal het worden bekendgemaakt.

DE ROL VAN DE VMM

De VMM werkte mee aan dit nieuwe milieubeleidsplan door als themacoördinator de teksten van het ontwerp milieubeleidsplan en het overwegingsdocument aan te leveren voor integraal waterbeleid, verontreiniging van oppervlaktewateren en verspreiding van milieugevaarlijke stoffen. Daarnaast bracht de VMM de financiering van de waterzuivering in beeld voor de Vlaamse regering. Ten slotte hielp de VMM de behoeftering van het milieubeleidsplan mee uit te werken.

MILIEUJAARPROGRAMMA: STAP VOOR STAP

De opstelling van het MJP hangt samen met de opstelling van de begroting. De Vlaamse regering stelt jaarlijks een ontwerp van MJP op. Dit wordt samen met het ontwerp van begroting bezorgd aan het Vlaams Parlement. Na de goedkeuring van de begroting legt de Vlaamse regering het MJP definitief vast.

Eind 2002 werd aan de Vlaamse regering het MJP 2003 meegedeeld. Als themacoördinator leverde de VMM ook hier haar bijdrage voor de thema's integraal waterbeleid, verontreiniging van oppervlaktewateren en verspreiding van milieugevaarlijke stoffen.

Informatie over het milieubeleidsplan en het milieujaarprogramma vindt u op www.vmm.be onder 'milieu'. Het definitief ontwerp van het Milieubeleidsplan 2003-2007 dat de basis vormde voor het openbaar onderzoek en de krijtlijnen van het milieubeleid voor de volgende 5 jaar vastlegt, is integraal te raadplegen op www.milieubeleidsplan.be

MILIEU- EN NATUURRAPPORTEN: DE WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING

De MIRA- rapporten worden gepubliceerd door de VMM, die op basis van haar expertise ook materiaal aanreikt voor de thema's integraal waterbeleid, verontreiniging van oppervlaktewateren en verspreiding van milieugevaarlijke stoffen. De MIRA-rapporten geven een totaalbeeld van de milieutoestand in Vlaanderen, van de milieudoelstellingen, van de achterliggende verstoringsprocessen, van de toekomstige milieutoestand en van het milieubeleid. Het MIRA-rapport en het milieubeleidsplan vormen een tweeluik, waarbij het eerste de wetenschappelijke onderbouwing verzekert van het tweede.

Er zijn 3 soorten MIRA-rapporten:

MIRA-T (met de T van thema's)

MIRA-T wordt jaarlijks door de VMM gepubliceerd. Het themarapport beschrijft de toestand van het milieu en de natuur in Vlaanderen, analyseert de waargenomen trends en evalueert de reeds genomen beleidsmaatregelen.

MIRA-T 2002

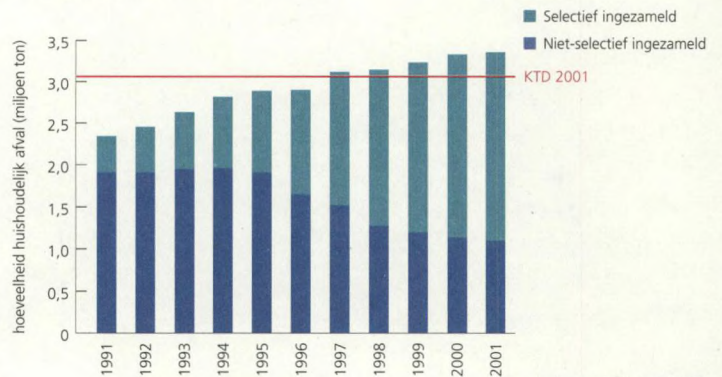
Het MIRA-T 2002 rapporteert over 23 milieuthema's (bv. geurhinder, verzuring, aantasting ozonlaag) en 7 sectoren (bv. industrie, landbouw, verkeer en vervoer). Met welgekozen indicatoren wordt de vooruitgang of achteruitgang van de milieuthema's in kaart gebracht. Het rapport zoekt naar verklaringen en duidt de milieuvervuilers aan. De gebruikte data beslaan een periode van 1990 tot en met 2001.

Conclusie

Voor een kwart van de milieu-indicatoren zullen de bestaande beleidsdoelstellingen tijdig bereikt worden. Voor 40% van de milieu-indicatoren is er een positieve evolutie en zijn er al inspanningen geleverd. Deze zijn echter nog onvoldoende om de doelstellingen te halen. Tegelijk waarschuwt MIRA-T 2002 voor een aantal hardnekkige problemen: een derde van de milieu-indicatoren vertoont een ongunstige evolutie en hiervoor zijn dringend maatregelen nodig. Knelpunten blijven de emissie van broeikasgassen, meer bepaald CO₂, de schade aan de natuur door verzuring en vermisting en de groeiende afvalberg.

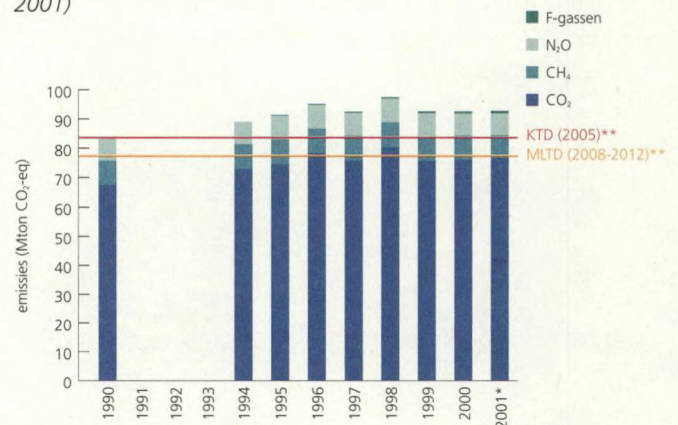
Een compact MIRA-T 2002 verschijnt onder de vorm van een zakboekje dat u gratis kunt aanvragen via info@vmm.be. Naast enkele frapante ontwikkelingen geeft het zakboekje een snel overzicht weer van het milieu in Vlaanderen.

Aangeboden hoeveelheid huishoudelijk afval, opgesplitst in selectief en niet-selectief ingezameld (terminaal te verwijderen) afval (Vlaanderen 1991-2001)

Bron: MIRA-T 2002

Uitstoot van broeikasgassen (Mton CO₂-eq) (Vlaanderen, 1990-2001)

* Voorlopige cijfers

** Overeenkomstig het Kyoto-protocol geldt voor F-gassen 1995 als referentiejaar i.p.v. 1990

Bron: MIRA-T 2002

MIRA-BE (met de BE voor beleidsevaluatie)

Waar MIRA-T vooral de afstand tot de doelen rapporteert en minder diep ingaat op de beleidsprocessen die hieraan ten grondslag liggen, maakt MIRA-BE diepgaande analyses van enkele beleidsthema's. Het eerste MIRA-BE dateert van 23 juni 2003.

MIRA-S (met de S van scenario's)

MIRA-S wordt vijfjaarlijks gepubliceerd. Een scenarioreport geeft een beschrijving van de verwachte ontwikkelingen van het milieu en de natuur bij enerzijds een ongewijzigd en anderzijds een gewijzigd milieubeleid. Deze toekomstverkenningen, geen toekomstvoorspellingen, gebeuren het best aan de hand van scenario's die mogelijke toekomstbeelden schetsen. Tot nu toe verscheen een scenarioreport: MIRA-S 2000.

Voor meer informatie over de MIRA-rapporten kunt u terecht op www.vmm.be of www.milieurapport.be

DE ALGEMENE WATERKWALITEITSPANNEN (AWP) VOOR ZUIVERDER OPPERVLAKTEWATER

Sinds 1990 is de VMM belast met de opmaak van Algemene Waterkwaliteitsplannen (AWP's) voor Vlaanderen, toen nog Algemene Waterzuiveringsprogramma's genoemd. Zij vormen de basis en het draaiboek van het milieubeleid inzake oppervlaktewater dat de VMM aan de beleidsverantwoordelijken voorlegt. De krachtlijnen van het integraal waterbeleid en het waterkwaliteitsbeleid voor Vlaanderen worden bepaald door het Milieubeleidsplan 2003-2007 waarvan de VMM themacoördinator is.

AWP2

Het AWP2 is een gebiedsgerichte uitwerking van het AWP1 en het milieubeleidsplan. Voor elk van de 11 rivierbekkens in Vlaanderen wordt een AWP2 opgemaakt. In het AWP1 lag het accent nog op de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur en werd het thema benaderd vanuit de doelgroepen. Het AWP2 neemt de kwaliteitstoestand van het oppervlaktewater als uitgangspunt. In de aanpak staat de opmaak van vuilvrachtbalansen centraal. Op basis hiervan kunnen vuilvrachtreducties worden berekend en scenario's worden gesimuleerd.

De AWP2's bevatten ook basisinformatie voor de opmaak van de bekkenbeheerplannen en de MIRA-rapporten. Op internationaal niveau doen ook de internationale stroomgebiedscommissies, de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) en de Europese Kaderrichtlijn Water een beroep op de AWP2's.

Momenteel zijn de AWP2's voor de bekken van de Dender, IJzer, Nete, Demer en Brugse Polders opgemaakt. De overige 6 worden voorbereid.

DE INSTRUMENTEN VAN DE VMM: MILIEU AANPAKKEN AAN DE BRON

De VMM heeft als taak de doelstellingen van de Vlaamse regering voor de water- en luchtkwaliteit te helpen realiseren. Op pagina 10 werd reeds een belangrijk instrument van de VMM besproken: de heffingen op het afvalwater. Om alle vervuiling op te lossen is er meer nodig dan investeringen in riolen en zuiveringsinstallaties. Voorkomen is de boodschap. Daarom hanteert de VMM ook instrumenten om de bevolking aan te zetten tot milieusparend gedrag.

De VMM spant zich in om verschillende doelgroepen te bereiken via diverse kanalen. Daarnaast speelt de VMM een

adviserende rol bij het verlenen van milieuvergunningen aan bedrijven.

Advies milieuvergunningen: de VMM houdt vinger in de pap

Ook milieuvergunningen vormen een instrument bij uitstek om milieusparend gedrag te stimuleren. Met de milieuvergunningen geeft de overheid aan welke maatregelen de exploitant moet treffen om milieuvervuiling te voorkomen en maximaal te saneren aan de bron. Of, wat en hoeveel een bedrijf mag lozen, moet voldoen aan ecologisch onderbouwde voorwaarden.

Er wordt advies gegeven voor alle bronnen van mogelijke milieuvervuiling. Daarom werd, zowel op het niveau van het gewest als per provincie, een milieuvergunningcommissie opgericht. Hierin zetelen afgevaardigden van diverse administraties: VMM, AMINAL (Administratie voor Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer), OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij), Afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen, Afdeling Gezondheidszorg, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, en 2 onafhankelijke experten.

Bij de behandeling van de aanvragen voor een milieuvergunning geeft de VMM haar advies wat betreft de aspecten afvalwater en lucht.

Het VMM-kwaliteitslabel

De VMM wil haar adviesopdracht op een kwalitatieve wijze invullen en doet dit in samenspraak met alle betrokkenen. Het advies van de VMM is gebaseerd op de beschikbare kennis en informatie en houdt rekening met de socio-economische omgeving. Op die manier werkt de VMM gericht aan een minimale belasting van het milieu.

Intern bij de VMM worden de bedrijven die een vergunning aanvragen opgedeeld in P-bedrijven (Prioritaire) en A-bedrijven (Andere). P-bedrijven zijn volgens de resultaten van het

Posters AWP2 voor onderwijs

Sinds 2002 wordt de belangrijkste informatie beknopt samengevat op posters die bestemd zijn voor het onderwijs. Op de voorkant staat een grote landschapsfoto van het betreffende bekken. Op de achterkant staan de belangrijkste cijfers en feiten uit het rapport. Momenteel zijn er posters beschikbaar voor het bekken van de Dender, van de Brugse Polders, van de Nete en van de Demer. De posters kunnen besteld worden bij het VMM-Infoloket via info@vmm.be

emissiemetnet water en de emissie-inventaris lucht verantwoordelijk voor het overgrote deel van de geloosde vuilvracht en/of hebben een relevante impact op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Bij de A-bedrijven wordt een verder onderscheid gemaakt tussen A-dossiers met onderzoek (lozen industrieel afvalwater) en A-dossiers zonder onderzoek (lozen enkel sanitair afvalwater of lozen geen afvalwater).

De voorbije jaren heeft de VMM zich gemanifesteerd als de autoriteit voor het beheer van afvalwaterkwaliteit. Zo werd de VMM in het kader van de ministeriële omzendbrief 'Krachtlijnen inzake afvalwaterbeleid' belast met de begeleiding van ADOPA (Administratieve Opgvolgingscommissie Afvalwater). ADOPA moet de omzetting van de krachtlijnen in de milieuvergunningen bewaken op basis van VMM-input. De VMM kan bijvoorbeeld antwoord geven op de essentiële vraag: zijn de bedrijfslozingen in de rioleringen verenigbaar met de zuiveringsopdracht van de RWZI's. Veel bedrijven worden omwille van de aard van hun afvalwater voor de keuze gesteld: saneren van hun afvalwaterstroom of zelfzuiveren.

VMM informatief

De VMM voorziet in heel wat informatiebronnen die een antwoord geven op allerlei vragen over het milieu.

Het Waterloket: alles over water

Op 22 maart 2002 lanceerde het Steunpunt Duurzaam Water (een samenwerkingsverband van de VMM en de afdeling Water van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) het Waterloket. Dit is een centraal aanspreekpunt waar burgers, gemeenten, landbouwers en bedrijven terecht kunnen met de meest uiteenlopende vragen over duurzaam watergebruik: van 'hoe installeer ik een waterput' tot 'hoe kan ik subsidies krijgen voor een individuele waterzuiveringsinstallatie'.

Hoe bereikt u het Waterloket?

Telefonisch op het gratis nummer 0800 - 99 004. Elke werkdag van 9u tot 16u30.

Per mail info@waterloketvlaanderen.be

Via de website www.waterloketvlaanderen.be

Het Milieukenniscentrum: de bibliotheekdatabank en het Infoloket

Het Milieukenniscentrum bestaat uit de bibliotheekdatabank en het Infoloket. Dit centrum bundelt informatie over het milieu in het algemeen en over water en lucht in het bijzonder. Iedere werkdag staat de collectie boeken, rapporten, tijdschriften en video's open voor het publiek. Het fysieke milieukenniscentrum is gelegen in de Dr. De Moorstraat 24 in Aalst (tel.: 053 - 72 64 46).

Bibliotheekdatabank: duizenden titels

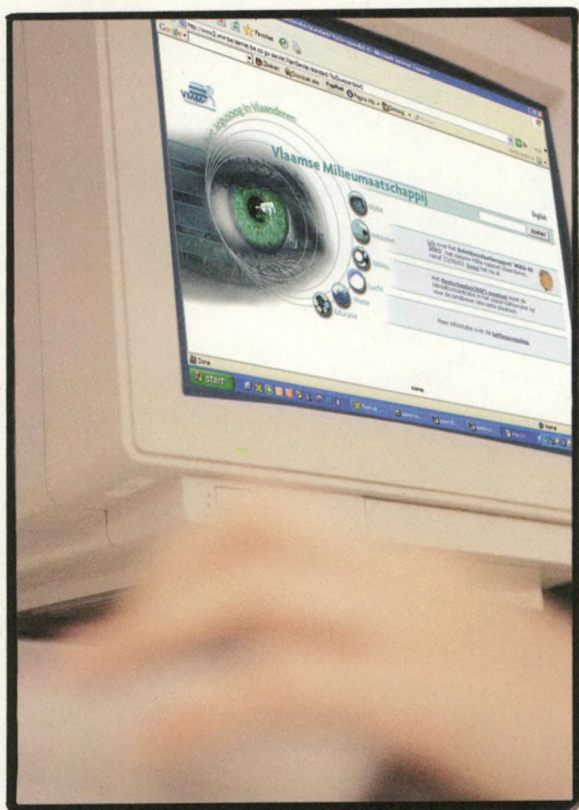
De volledige collectie van het Milieukenniscentrum is ook elektronisch beschikbaar via de bibliotheekdatabank. Deze databank bevat duizenden titels van boeken, rapporten en artikels en is online te raadplegen op www.vmm.be

De VMM-databank maakt deel uit van Felnet, de grootste virtuele milieubibliotheek van Vlaanderen. Er zijn verschillende databanken in ondergebracht. Naast de bibliotheekdatabank van de VMM vindt u er ondermeer ook die van VLM, SERV, EMIS, Bond Beter Leefmilieu, e.a. Men kan er alle mogelijke informatie over milieu – in de meest ruime betekenis van het woord – terugvinden.

Het Infoloket

Bij het Infoloket van de VMM kunt u terecht met al uw vragen in verband met het milieu in het algemeen en water en lucht in het bijzonder. Het Infoloket is alle werkdagen telefonisch te bereiken van 9u tot 16u30 op tel.: 053 - 72 64 45 en via e-mail: info@vmm.be. U kunt uw

vraag ook faxen: 053 - 71 10 78 of opsturen naar: Infoloket
– A. Van de Maelestraat 96 – 9320 Erembodegem.

In 2002 stelden 4.156 personen een vraag aan het Infoloket. Dit is een stijging van ongeveer 10% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Een bezoek waard: www.vmm.be

U merkt het al aan de veelvuldige verwijzingen overal in dit rapport, de VMM-website herbergt een schat aan informatie over het leefmilieu in Vlaanderen en over de opdrachten van de VMM in het bijzonder. De site wordt trouwens dagelijks geactualiseerd met verschillende meetgegevens van de dag ervoor.

De website van de VMM is in 2002 volledig vernieuwd. De informatie op de website wordt ingedeeld in 6 grote rubrieken: VMM, Infoloket, Milieu, Lucht, Water en Educatie. De structuur is niet statisch. Indien bepaalde informatie beter op een andere plaats wordt aangeboden, dan kan dit makkelijk aangepast worden. Op de homepage is naast de hoofdnavigatie ook plaats voor 3 items die de VMM extra in de kijker wil zetten.

De website werd getest op haar gebruiksvriendelijkheid door een extern bureau. Met hun advies is rekening gehouden bij de realisatie van de site.

Educatie in milieu: jong geleerd

De VMM krijgt regelmatig vragen van leerkrachten over informatie rond water en lucht. Vandaar dat de VMM een educatief pakket aanbiedt om de jeugd een milieusparend gedrag bij te brengen.

Basisonderwijs

Voor de allerkleinsten zijn er (voorlees)boekjes met eenvoudige verhaaltjes, waarin kinderen leren over de vervuiling van het water en de lucht. Bovendien wordt er ook uitgelegd wat er aan gedaan kan worden. De boekjes zijn geïllustreerd met kleurrijke tekeningen.

De hoofdrolspeler is Floepje, een diertje dat kan vliegen als een vogel en zwemmen als een vis. Schoon water en zuivere lucht zijn van levensbelang voor hem.

Voor de ouderen (tot 12 jaar) werden pakketten samengesteld met lesbladen, spelletjes en video's. Per graad is een afzonderlijk lesblad gemaakt voor de leerlingen en een handleiding voor leerkrachten, zowel voor het thema lucht als voor het thema water.

Middelbaar onderwijs

De 'Waterige en luchtige bladen' – het educatief pakket voor het middelbaar onderwijs – zijn zo samengesteld dat ze in alle schoolvakken aan bod kunnen komen. Sommige hoofdstukken horen thuis in de lessen natuurwetenschappen, chemie en biologie, andere in de lessen geschiedenis, godsdienst, moraal, Nederlands, maatschappelijke vorming, nog andere in de lessen aardrijkskunde, wiskunde of economie. In deze bladen wordt Floepje bijgestaan door een professor, die alles weet over water en lucht. Ook deze pakketten bestaan uit lesbladen, spelletjes en video's.

Floepje gaat op reis

Het idee voor een Europees project Floepje groeide in de schoot van het Green Spider Netwerk, een informeel netwerk van de Europese Commissie waarbij de verantwoordelijken voor de milieucommunicatie in Europa jaarlijks bijeenkomen rond een bepaald thema en er ervaringen uitwisselen.

Het project houdt in dat materiaal van het VMM Floepje-pakket in 12 landen vertaald en verspreid wordt. De deelnemende landen zijn: Cyprus, Duitsland, Oostenrijk, Estland, Hongarije, Ierland, Denemarken, Italië, Roemenië, Slovenië, Nederland en natuurlijk België (Vlaanderen).

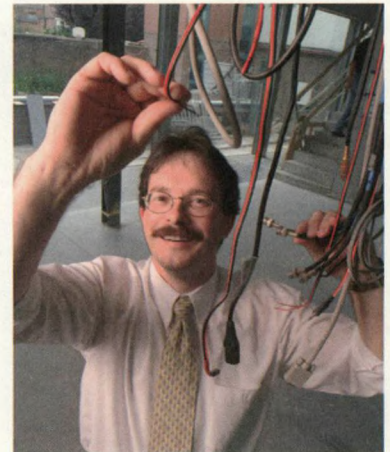
Campagne sluiкverbranden

In 2002 voerden de VMM, AMINAL en de afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van de Vlaamse Gemeenschap een sensibiliseringscampagne om het sluiкverbranden tegen te gaan. De bevolking werd erop attent gemaakt dat vuurtjes stoken in de tuin schadelijk is voor de gezondheid en het milieu. De campagne wees op talrijke alternatieven voor verbranden: afval voorkomen, sorteren of composteren.

Alle bits en bytes tot uw dienst

De razendsnelle informatisering van de maatschappij maakt de job van **Eric Vreya** en zijn medewerkers er niet eenvoudiger op. Wel integendeel. Maar, omdat de dienst informatica vooral in de achtergrond werkt, lijkt het velen 'normaal' dat de VRT-weerman elke avond zijn zegje kan doen over de kwaliteit van het zeewater. Of dat een klik op de muis volstaat om megabytes aan meetgegevens overzichtelijk te presenteren. Maar niets is zo eenvoudig als het lijkt.

Jaarlijks bemonstert de VMM om en bij 1.500 bedrijven. Dat levert een ontielijk groot aantal te analyseren gegevens op. Tel daarbij de meetresultaten die de honderden lucht- en watermeetpunten in Vlaanderen genereren, en het is zonneklaar dat al die data organiseren en op een transparante manier bij de klanten krijgen, alles behalve een sinecure is. "En met klanten bedoel ik zowel de VMM-medewerkers als bedrijven en overheidsdiensten", verduidelijkt Eric Vreya, verantwoordelijke informatica. "Zelfs de burger die via onze website wil vernemen hoe het met de waterkwaliteit van de visvijver in zijn buurt gesteld is."

DENKEN EN INSTALLEREN

Al die meetresultaten komen digitaal of handgeschreven binnen. De VMM-meetdatabanken - een voor lucht en een voor water - zetten die volgens specifieke parameters om tot duidelijk leesbare indexen die op het internet of intranet belanden. "We werkten speciaal daarvoor een informatica-architectuur uit", zegt Eric. "En meer dan soft- of hardwareleveranciers, denken we geïntegreerde concepten uit zoals het datawarehousingproject, momenteel in volle ontwikkeling. Dat is niet altijd even zichtbaar."

De informaticahelpdesk is dan weer wel tastbaar, en een houvast waar de medewerkers terecht kunnen met hun computerproblemen. "Dat geldt net zo goed voor onze dienst systeembeheer die er onder meer voor zorgt dat het netwerk de klok rond up-and-running is en blijft."

WE ZEGGEN NOOIT NEEN

Wekelijks krijgt Eric de vraag naar nieuwe informaticatoepassingen of updates. "Iedereen wil zijn project als eerste uit de startblokken krijgen. En we willen eigenlijk nooit neen zeggen..." Hiertoe werd als een van de resultaten van de doorlichting van de informaticadienst door de interne auditor, Rudy Cautaerts, het Strategisch Informaticaplan vorig jaar opgestart. "Met dat plan willen we de projectenkorf op een neutrale en objectieve manier evalueren en bepalen wat voorrang krijgt. In functie natuurlijk van de doelstellingen en de strategie van de VMM."

Een bezoek waard: beurzen

De VMM heeft in 2002 deelgenomen aan volgende beurzen: Agribex (Brussel), Educa (Gent), Milieu 2002 (Brussel), Vlario (Edegem), Ifest (Gent), Bouwexpo (Kortrijk). In 2003 was de VMM aanwezig op Agriflanders (Gent), Batibouw (Brussel), Centrum Duurzaam Bouwen (Zolder), Educa (Gent) en Vlario (Edegem). Ten slotte nam de VMM deel aan de Vlaanderendag op 27 april 2003.

Verantwoordelijk voor interne communicatie? Iedereen!

Zonder gestroomlijnde communicatie geen efficiënte werking en geen gemotiveerd personeel, zo luidt het devies van interne communicatie. Geen sinecure in een 'huishouden' van 754 werknemers, verspreid over 14 vestigingen. Eén aanspreekpunt leidt de informatiestromen in goede banen: **Kathleen Vancaester**.

Alle medewerkers van alle mogelijke bedrijfsnieuwtjes op de hoogte houden en ze de mogelijkheid geven om die informatie om het even wanneer op te zoeken. Dat is het belangrijkste opzet van het onlangs vernieuwde intranet. Aan Kathleen de taak van een nauwgezette follow-up, al krijgt ze de hulp van redacteurs uit elke afdeling. "Er staan enorm veel pagina's op het intranet. Dat gaat van directieberichten over persknipsels tot de aankondiging van het jaarlijkse personeelsfeest. Bedoeling is dat de personeelsleden zelf hun informatie gaan zoeken op het intranet. Niet iedereen is een trouwe lezer, daarom stuur ik voor belangrijke berichten in elk geval ook een e-mail."

EEN WIJ-GEVOEL DANKZIJ TRANSPARANT BELEID

Behalve het intranet, is ook het personeelsblad een interne spreekbuis. "Welke drager ik ook gebruik, mijn ultieme doel is dat alle medewerkers het nieuws te horen krijgen voor ze het 'in de krant' lezen. En dat de boodschap die we naar buiten brengen, consequent en transparant is."

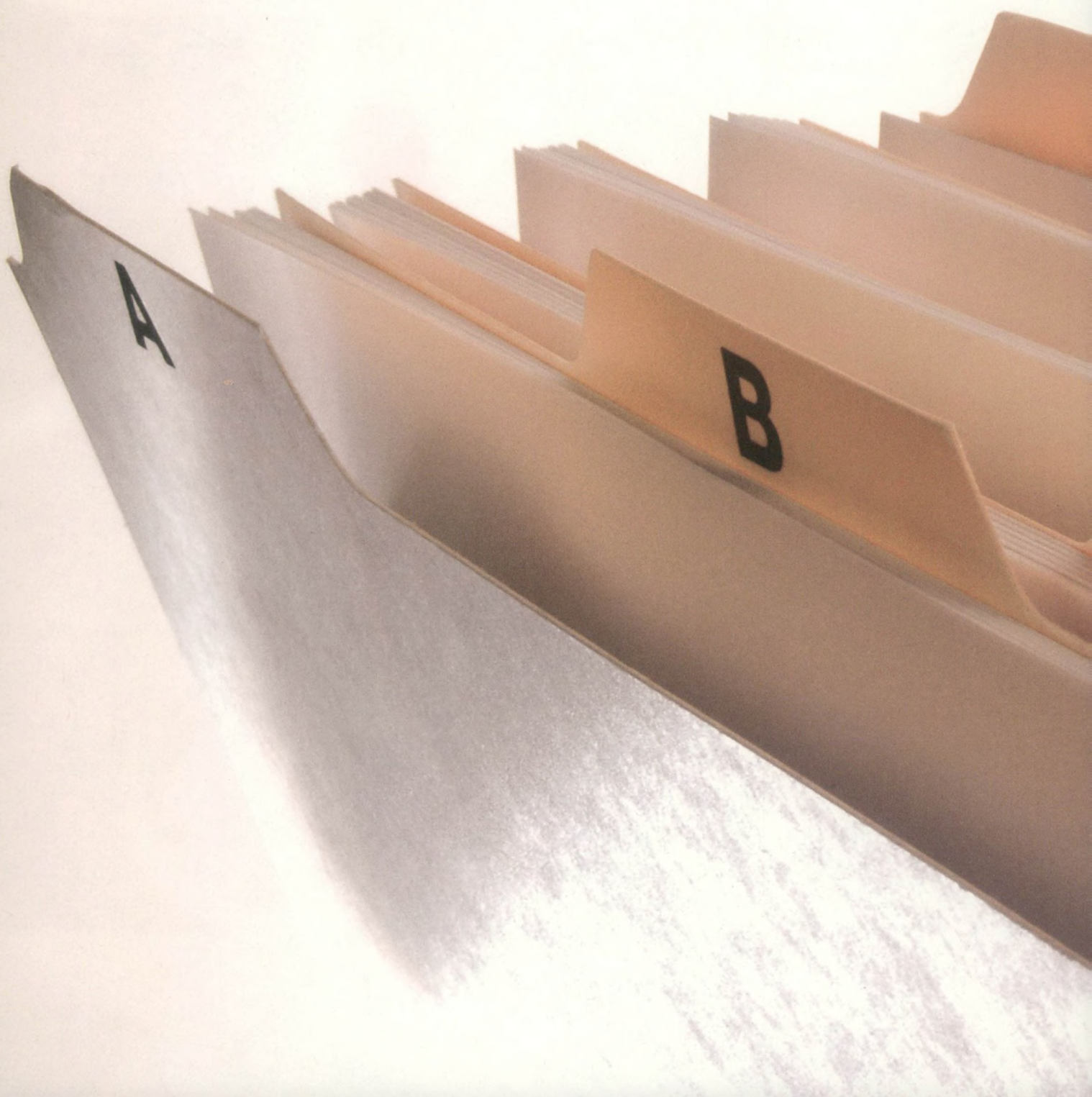
De transparantie van de hele organisatie van de VMM kadert perfect binnen het Beter Bestuurlijk Beleid-project van de Vlaamse overheid. "Een open beleid creëert een wij-gevoel. Dat is belangrijk want het voorkomt dat medewerkers ongerust zijn omdat ze te weinig weten. Als we een gerucht niet op tijd onderscheppen, durft dat wel eens overdreven verhoudingen aannemen... Vaak evolueer ik dan ook van aanspreekpunt tot vertrouwenspersoon van de medewerkers."

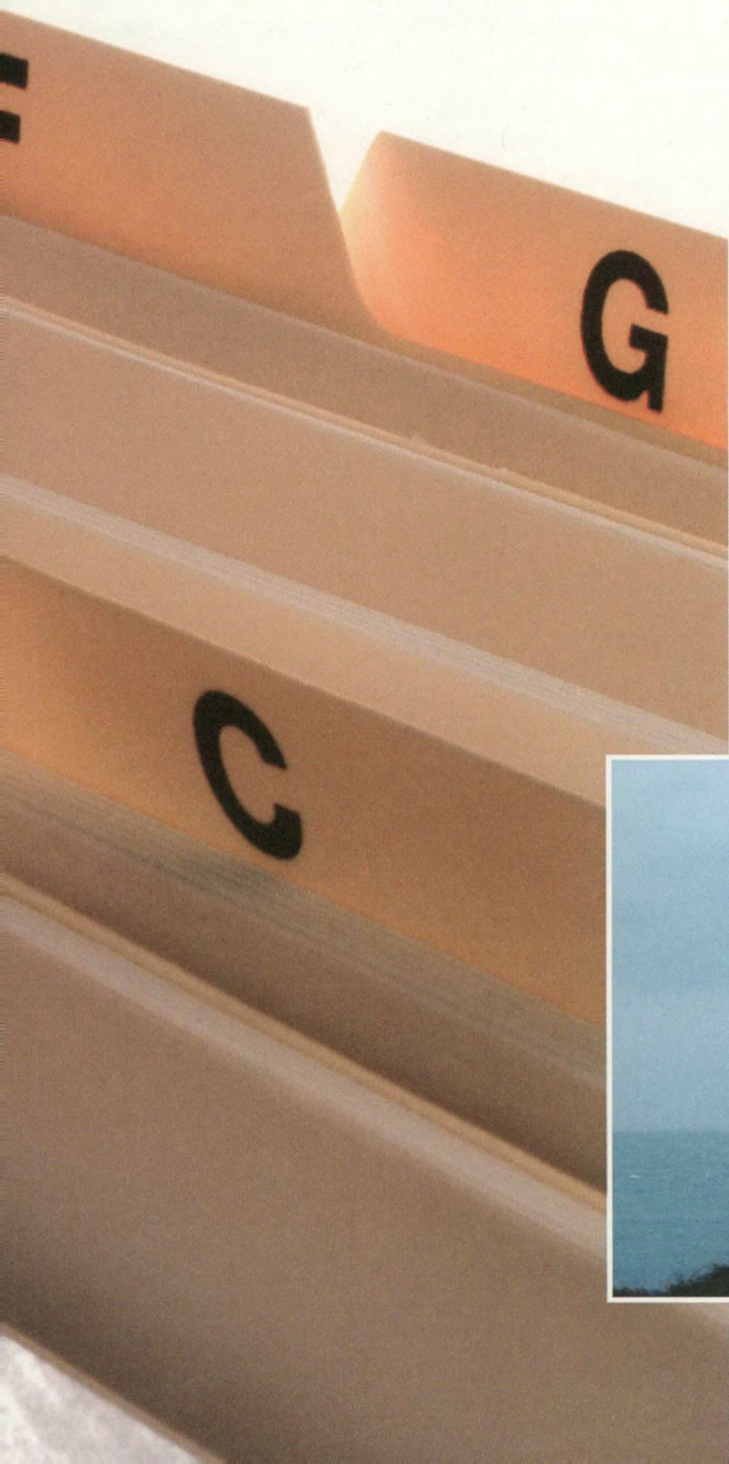
RONDE VAN VLAANDEREN

Zorgen dat de juiste informatie via de juiste kanalen op tijd bij de juiste mensen komt, daar komt het in essentie op neer. Toch wijst Kathleen er op dat niet alleen zij de 'verantwoordelijke interne communicatie' is. "Interne communicatie zit pas goed als iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt om elkaar te informeren. Wij kunnen de juiste sfeer scheppen en de communicatiekanalen ontwikkelen. Maar elk personeelslid is een essentiële schakel in het communicatienetwerk."

Om elke medewerker persoonlijk te betrekken bij het VMM-beleid, doet zij overigens jaarlijks een 'ronde van Vlaanderen'. "Ik wil me zichtbaar maken, zodat iedereen mij kent en weet dat ze bij mij terecht kunnen. Ik probeer ze ook allemaal persoonlijk te kennen, maar dat is weinig realistisch. 754 mensen bij hun naam noemen, daar gaat wat tijd over."

de VMM=
kwaliteit voorop

Als openbare instelling staan wij ten dienste van de bevolking en de politieke overheden die haar vertegenwoordigen. Wij rapporteren over de kwaliteit van het leefmilieu, beheren de kwaliteit van het oppervlaktewater en bewaken de luchtkwaliteit. Daarnaast stellen wij beleidsmaatregelen voor en doen we de nodige inspanningen om de vastgestelde beleidsmaatregelen te realiseren.

Missie, visie & doelstellingen

MISSIE: KWALITEIT VOOROP

Als openbare instelling staan wij ten dienste van de bevolking en de politieke overheden die haar vertegenwoordigen. Wij rapporteren over de kwaliteit van het leefmilieu, beheren de kwaliteit van het oppervlaktewater en bewaken de luchtkwaliteit. Daarnaast stellen wij beleidsmaatregelen voor en doen we de nodige inspanningen om de vastgestelde beleidsmaatregelen te realiseren.

VISIE: TOT UW DIENST

De VMM is het 'argusoog van Vlaanderen'. Ze stimuleert een milieubewuster gedrag bij de politieke overheden, intermediaire organisaties, administraties, industrie, landbouw, gezinnen,... bij iedereen. Ze doet dat door informatie te verstrekken over het leefmilieu. Die informatie steunt op objectieve metingen en is wetenschappelijk onderbouwd. Ze is duidelijk en begrijpelijk opgesteld, ze stelt het aandeel van de vervuilersgroepen scherp en geeft aan hoe milieubewust gedrag tot stand komt. Het is de bedoeling dat al deze kennis uiteindelijk leidt tot een goede water- en luchtkwaliteit.

VEEL OPDRACHTEN, 1 DOEL

De VMM is een team waarin elk zijn rol kent, de beste garantie voor goed werk. De opdrachten zijn:

- De VMM onderzoekt voortdurend de *kwaliteit van het oppervlaktewater* en inventariseert wie wat loost. Hiervoor beheert zij verschillende meetnetten, verspreid over heel Vlaanderen. Jaarlijks brengt zij hierover een rapport uit. De VMM controleert ook de biologische kwaliteit van het zwemwater aan de kust en in vijvers.
- De VMM stelt de *Algemene Waterkwaliteitsplannen* (AWP) op. Deze AWP's worden gebruikt:
  - ✓ als bijdrage aan het *milieubeleidsplan* en de *-jaarprogramma's*;
  - ✓ als voorbereiding op implementatie van de *Kaderrichtlijn Water*;
  - ✓ als basis voor de *reductieprogramma's* voor milieugevaarlijke stoffen;

- ✓ als basis voor de *advisering over milieuvergunningen* inzake water;
- ✓ als basis voor de *investeringsprogramma's* die de VMM opmaakt voor de bouw van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's), van collectoren, van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's) en voor de opmaak van *subsidiëringsprogramma's* voor de uitbouw van de gemeentelijke rioleringen.

- De VMM *bepaalt en int de heffing* op watervervuiling en op *grondwaterwinning* en *sensibiliseert de bevolking* over haar aandeel in de vervuiling.
  - Via een net van meetposten houdt de VMM de *kwaliteit van de omgevingslucht en het ozongehalte* in het oog. De VMM inventariseert wie wat loost in de lucht en rapporteert hier jaarlijks over. Op basis hiervan doet zij beleidsvoorstellen en geeft zij advies over milieuvergunningen inzake lucht.
  - Alle onderzoeks- en meetgegevens in verband met water, lucht en de investeringsprogramma's worden opgeslagen in een *centrale meetdatabank*. Deze meetdatabank is de brede basis voor de verdere onderzoeken, voor de opmaak van plannen en rapporten en voor het formuleren van beleidsvoorstellen.
  - De VMM is verantwoordelijk voor de samenstelling en de publicatie van de *Milieu- en natuurrapporten Vlaanderen (MIRA)*. Deze rapporten behandelen alle aspecten van de milieu- en natuurproblematiek. Op basis hiervan wordt het milieubeleid op lange en korte termijn bepaald.
  - Via *informatie en milieu-educatieve projecten* wil de VMM de bevolking, bedrijven en landbouw aanzetten tot milieusparend gedrag. Het *Milieukenniscentrum* van de VMM biedt uitgebreid informatie over de milieu-problematiek, met de nadruk op water en lucht.
  - De VMM treedt actief op bij het Europees en internationaal milieugebeuren, waar zij zowel betrokken is bij de beleidsvoorbereiding als de uitvoering van de regelgeving.
- Plannen, Rapporteren, Innen en Informeren, Meten en Adviseren – PRIMA bijdrage tot een beter milieu voor iedereen!

Structuur en personeelsbeleid

DE VMM, EEN SCHAKEL

Leefmilieu is in België een bevoegdheid van de gewesten. In het Vlaamse gewest zijn verschillende openbare instellingen bevoegd voor verschillende domeinen. De VMM is er een van. Ze helpt via onderzoek en metingen het leefmilieubeleid mee voorbereiden en bijsturen.

DE VMM, WAT IS DAT EIGENLIJK?

De VMM is opgericht door het decreet Bestuurlijk Beleid van 12 december 1990 en is een Vlaamse milieu-parastatale die onder toezicht staat van de Vlaams minister voor Leefmilieu. De VMM telt 715 personeelsleden, van wie er 136 ter beschikking gesteld zijn van de NV Aquafin. Het hoofdbestuur bevindt zich in Erembodegem.

DE VMM, WIE ZIJN DAT?

De kwaliteit

De VMM heeft gemotiveerd personeel nodig om haar voorbeeldfunctie te vervullen. Resultaatgerichtheid en klantvriendelijkheid zijn de belangrijkste waarden binnen de VMM. De sfeer is eerlijk en constructief, om het beste boven te halen. Bovendien heeft de interne auditor een audit uitgevoerd om de interactie met het hoofdbestuur en de werking van de buitendiensten te verbeteren.

De kwantiteit (31 december 2002)

Afdeling	contract	statutair	totaal
Algemene Zaken, Personeel en Financiën	44	74	118
Directie	0	12	12
Exploitatie	0	136	136
Heffingen	25	64	89
ICBS	2	0	2
Informatie	9	28	37
Kwaliteitsbeheer	19	31	50
Meetnetten en Onderzoek	81	134	215
Planning	9	47	56
Eindtotaal	189	526	715

Voorbeeldfunctie

Op 8 mei 2002 besliste de Vlaamse regering om vanaf 2003 verplicht milieuzorg in te voeren in alle administratieve entiteiten van de Vlaamse overheid. Hiervoor werd een 'centrale coördinatieceel milieuzorg' (CCM) opgericht. Elke Vlaamse entiteit diende een aanspreekpunt milieuzorg aan te stellen. Voor de VMM is dat Peter Van de Velde.

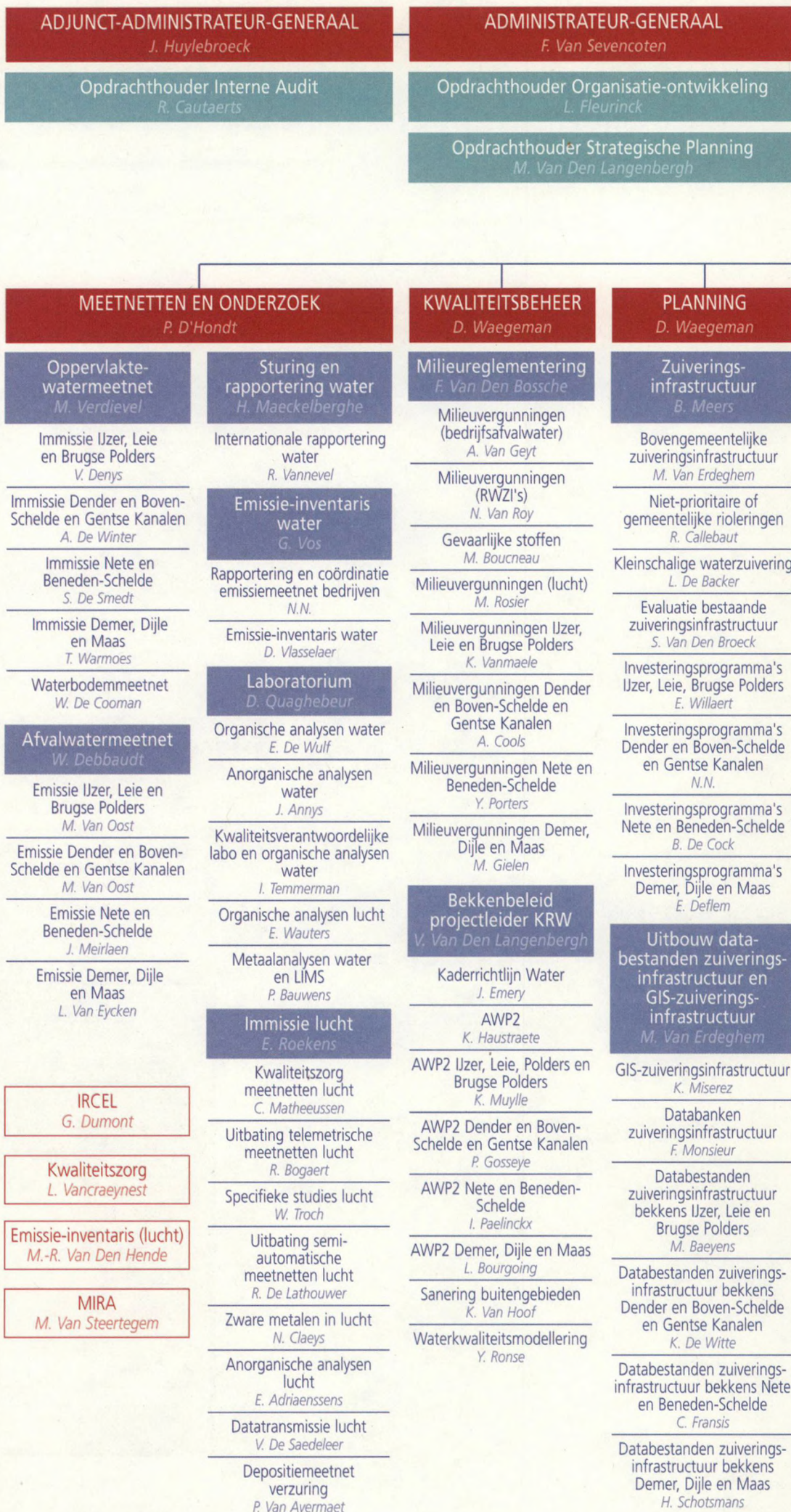
Milieuzorg is uiteraard niet nieuw bij de VMM: zij beschikt al jaren over een Permanente Werkgroep Interne Milieuzorg die advies uitbrengt over milieuvriendelijke aankopen en die milieuvriendelijk gedrag stimuleert bij het personeel.

EEN 'DUURZAAM' GEBOUW

Op 27 april 2003, Vlaanderendag, stelde de VMM haar nieuw huis in de Dr. De Moorstraat 24 in Aalst open. Zo'n 540 bezoekers brachten een bezoek aan het kantoorgebouw dat een schoolvoorbeeld van duurzaam bouwen kan worden genoemd. Zo werd er gebruik gemaakt van groendaken, milieuvriendelijke bouwmaterialen, regenwateropvang,...

De VMM gaf kunstenaar Patrick Van Caekenbergh de opdracht een kunstwerk te ontwerpen voor het gebouw. Daarmee voldoet de VMM aan het decreet dat stelt dat openbare gebouwen kunst moeten integreren. De kunstenaar nam de monumentale kastanjeboom als uitgangspunt en ontwierp met gerecupereerd materiaal een medaillon die een ode brengt aan de kastanjeboom en aan de natuur. Het werk sluit perfect aan bij de opdrachten van de VMM en bij het nieuwe gebouw.

Planningscel
AWP1: L. De Roeck
Gewestelijk Milieubeleid: M. De Roeck
Planningscel: M. Van Den Langenberg
Economische Onderbouwing Waterzuiveringsbeleid: S. Wuyts

Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk
P. Van De Velde

Emancipatieambtenaar
D. Vlasselaer

HEFFINGEN L. Fleurinck

Heffingen grootverbruikers H. Soetaert

Inkohieren grootverbruikers
H. Soetaert

Reacties grootverbruikers
W. Schockaert

Gerechtelijk invorderen grootverbruikers
H. Vastenavondt

Heffingen grootverbruikers Gent
M. De Wit

Heffingen grootverbruikers Oostende
R. Dehaemers

Heffingen grootverbruikers Herentals
P. Quintens

Heffingen grootverbruikers Mechelen
G. Van der Velde

Heffingen grootverbruikers Leuven
G. Verstappen

Heffingen kleinverbruikers P. Vande Wiele

Inkohieren kleinverbruikers
H. Callaert

Reacties kleinverbruikers
E. Wailly

Invorderen kleinverbruikers
P. Vande Wiele

Heffingen kleinverbruikers Gent
R. Baeyens

Heffingen kleinverbruikers Oostende
R. Dehaemers

Heffingen kleinverbruikers Herentals
H. Danckers

Heffingen kleinverbruikers Mechelen
P. Pollet

Heffingen kleinverbruikers Leuven
K. Kempenaers

Juridische geschillen m.b.t. de heffingen
M. Tollenaere

Ondersteunen afdelingshoofd
A. Beckers

ALGEMENE ZAKEN, PERSONEEL EN FINANCIËN J. Huylebroeck

Buitendiensten N. Ghesquière

Administratieve en Logistieke Organisatie Mechelen
Y. Porters

Administratieve en Logistieke Organisatie Leuven
B. Meers

Administratieve en Logistieke Organisatie Herentals
S. De Smedt

Administratieve en Logistieke Organisatie Oostende
K. Vanmaele

Administratieve en Logistieke Organisatie Gent
M. Verdievel

Administratieve en Logistieke Organisatie Hasselt
B. Meers

Personeel N.N.

Geldelijk statuut
C. Van Iseghem

Personeelsbeheer
L. Pauwels

HRM en vorming
N.N.

Middelen K. Van Malder

Begroting
K. Van Malder

Begrotingsboekhouding
W. De Sutter

Huisvesting en Economaat
B. Bieseman

Juridische Zaken en Overheidsopdrachten J. Heyman

Wetgevingsbeleid, reguleringsmanagement en internationaal milieurecht
J. Heyman

Legistieke en algemene advisering
K. Biebaert

Overheidsopdrachten
K. De Corte

VLAREM-advisering
G. De Norre

Internationaal Milieubeleid J. Pauwels

Multilateraal Milieubeleid
J. Pauwels

Europees Milieubeleid
M. Van Peteghem

Statutaire personeelsaangelegenheden en algemene managementopdrachten
N. Ghesquière

Sociaal overleg
P. Ingelbosch

INFORMATIE J. Janda

Informatica E. Vreye

Systeembeheer
L. Nulens

Applicatiesoftware
P. Borremans

Helpdesk
S. Van Mieghem

Logistiek
E. Vreye

Vlaamse bijdrage tot het Belgisch knooppunt voor het EMA en EIONET
J. Voet

Externe Communicatie
K. Smet

Interne communicatie
K. Vancaester

Communicatiebeheer
D. Verlé

De boekhouding heeft altijd gelijk

Een solide begroting opstellen en elke dag opnieuw alle bestellingen, betalingen en andere financiële transacties van alle diensten perfect boeken... Dat is een huzarenstukje dat de financiële dienst elk jaar opnieuw tot een goed einde brengt. Velen vinden dat evident, anderen weten wel beter.

Krista Van Malder en **Wim De Sutter** zijn helemaal niet de stereotype boekhouder-types die zich achter cijfers en tabellen verschuilen. Om, samen met 7 collega's, jaarlijks ruim 100.000 verrichtingen te doen, moeten ze heel wat creativiteit aan de dag leggen. Bijvoorbeeld om te vermijden dat ook maar één dienst van de VMM droog zou vallen, en niet meer naar behoren zou kunnen blijven functioneren.

"Het is een kwestie van de jaarlijkse begroting, goed voor bijna 70 miljoen EUR, zo goed mogelijk in te schatten waardoor we verrassingen vermijden", stelt Krista. En dat binnen heel strikte werkingsregels, opgelegd door de Vlaamse overheid. "Want meer nog dan in de privé-sector, wordt elke stap die we zetten op de voet gevolgd en gecontroleerd. Vergeet bovendien niet dat elke cent die we uitgeven, belastinggeld is van alle Vlamingen."

KOKEN KOST GELD

Zonder budget spring je natuurlijk niet ver. Dat begrijpt iedereen. "Uitleggen aan budgetverantwoordelijken dat we een investering niet als een kost kunnen boeken, ook al zijn er nog middelen beschikbaar..., het gaat er bij sommigen niet in", grapt Wim. "Ook al hebben we altijd gelijk – als er geen geld is, is er geen geld – toch proberen we iedereen met mensenkennis en zin voor diplomatie de regels van het spel duidelijk te maken. En zoeken we naar een oplossing die niemand immobiliseert."

FORSE VOORUITGANG BOEKEN

Dankzij het nieuwe boekhoudprogramma, dat sinds 2002 op volle toeren draait, verlopen de budgetcontrole en de goedkeuring van bestellingen en betalingen elektronisch en centraal. Dat betekent een forse duw in de rug voor zowel de financiële dienst als voor alle budgetverantwoordelijken. Krista: "Waar een bestelbon vroeger soms verschillende dagen onderweg was, kan die nu veel vlotter een fiat krijgen. En dat is maar één klein voorbeeldje van de sterke vooruitgang die we met het nieuwe programma boeken."

Snel vastgeroest? Niet als je werkt bij de VMM!

Gemotiveerde, tevreden én zelfkritische medewerkers is waar de personeelsdienst voor gaat. En zonder een geolied en vlot werkend HR-beleid, lukt dat nu eenmaal niet. Want aan 'gemotiveerd', 'tevreden' en 'zelfkritisch', ligt een al even doordacht als doelgericht concept aan de basis.

Christ'I Van Iseghem zet zich sinds 3 jaar in bij de 20-koppige personeelsdienst. Samen met collega Luc Pauwels zorgen ze voor een vlotte en correcte werking van de loonadministratie, personeelsbegroting, personeelsbeheer en het eigenlijke human resources management. Ook vorming hoort daarbij. Christ'I: "Het vormingspakket van de VMM is bijzonder grondig uitgewerkt en we sturen het onophoudelijk bij in functie van de goede werking van de VMM en haar afdelingen. We houden uiteraard ook rekening met de behoeften van de medewerker zelf".

DUIDELIJKHEID MOTIVEERT

Dat zowel de verantwoordelijken als de medewerkers hun wensen over het vormingspakket kunnen aangeven, heeft heel wat te maken met een specifiek evaluatiesysteem. "Elke medewerker krijgt al op zijn eerste werkdag duidelijk mee wat de organisatie dat jaar van hem verwacht. En wat de VMM daarvoor in de plaats geeft. Zo kunnen we gefundeerd evalueren en krijg je een actieve werkmentaliteit."

VOORUITSTREVENDE TROEVEN

Om de motivatie van elke werknemer levendig te houden, kan een overheidsinstelling andere troeven uitspelen dan een privé-organisatie. De VMM biedt naast de uitgebreide vormingsmogelijkheden haar personeel ook de kans om werk en privé optimaal te combineren: bv. loopbaanonderbreking, ouderschapsverlof, deeltijds werk. Daarnaast speelt HRM in op nieuwe tendensen binnen de arbeidsmarkt. Een voorbeeld: alternatief werken, telewerken.

"Die soepelheid voor de medewerkers bezorgt ons wel een veel grotere workload. Tegelijk is elk procentje dat de ene medewerker minder werkt, een bouwsteentje voor een nieuwe voltijdse werknemer. We willen nu eenmaal niet dat werk blijft liggen."

Als de VMM op wieltjes loopt, is dat duidelijk te danken aan een sterke personeelsdienst. Toch benadrukt Christ'I Van Iseghem dat er nog werk aan de winkel is. "We zijn goed bezig, maar het kan altijd beter. Alert blijven en ons HR-beleid permanent evalueren en bijsturen, is een must."

De toekomst

WE GAAN VERDER...

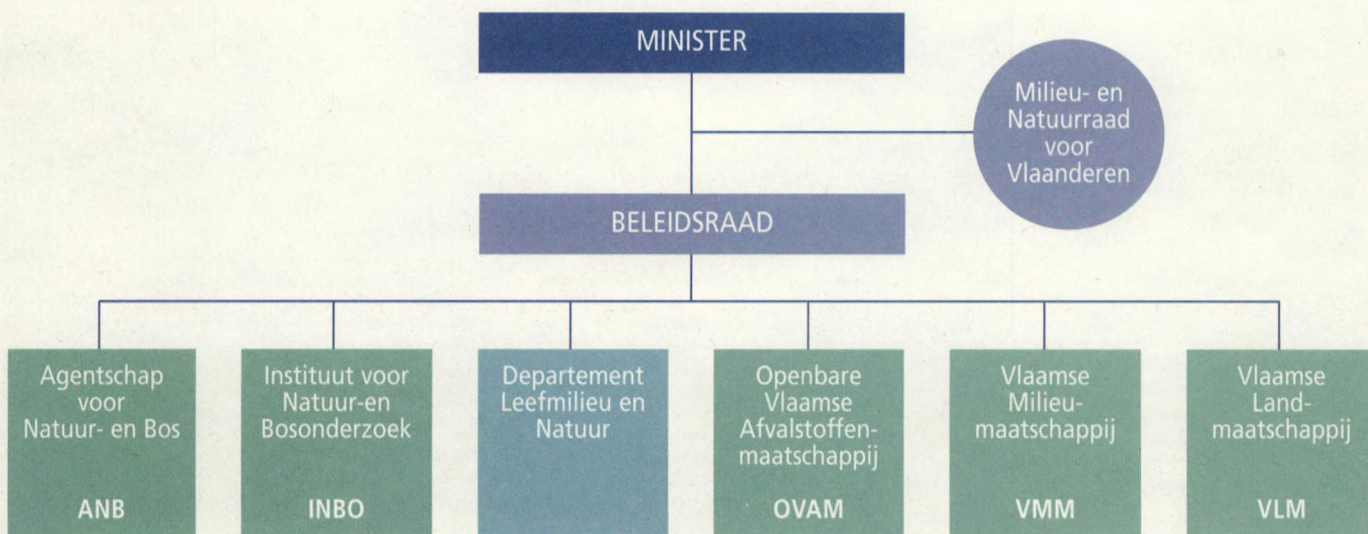
Het project Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) draait op volle toeren. Dit grootscheepse vernieuwingsproject is bedoeld om de Vlaamse overheid transparanter en slagvaardiger te maken. Alles draait om een betere dienstverlening aan de burger.

Ook de VMM maakt deel uit van dit project en krijgt nieuwe bevoegdheden. De VMM zal samen met de afdeling Water en de secties Lucht en Geluid van de afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid van AMINAL het Intern Verzelfstandigd Agentschap (IVA) VMM vormen.

Het IVA VMM zal als missie hebben bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van het milieubeleid door het voorkomen, beperken en ongedaan maken van de verstoring van watersystemen, de verontreiniging van de atmosfeer en de milieuhinder. De nieuwe VMM wordt belast met ondermeer:

- ✓ de bestrijding van de *luchtverontreiniging* en *hinder* (geluid, geur, licht, niet-ioniserende straling, enz.);
- ✓ de monitoring en rapportering van de *watersystemen* en het inventariseren van de *vervuilingsbronnen*;
- ✓ het *integraal waterbeleid*;
- ✓ het *beheer van de watersystemen*;
- ✓ het opstellen van operationele richtlijnen van het *bekkenbeheer*;
- ✓ de aansturing van de *waterzuivering*;
- ✓ de *rattenbestrijding*.

Het nieuwe organogram Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur

...BINNEN EEN NIEUW KADER

Een nieuwe organisatie oprichten kan niet zonder de omkaderende regelgeving bij te werken. Een kaderdecreet BBB zal een aantal generieke aspecten regelen, zoals ondermeer de beheersovereenkomsten, de financiële aspecten, de controle, de informatieverstrekking, e.a.

Bij de uitvoering van dit kaderdecreet wordt voor de agent-schappen een oprichtingsdecreet uitgewerkt waarin de missie, taken, bevoegdheden en financiële middelen worden vastgelegd. De VMM heeft via tal van werkgroepen al actief meegewerkt aan de voorbereiding van de implementatie van het BBB binnen dit Beleidsdomein Leefmilieu en Natuur.

NIEUWE ROLLEN

Het nieuwe departement Leefmilieu en Natuur staat in voor de *coördinatie* (de voorbereiding, opvolging en evaluatie) van het Vlaamse Milieu- en Natuurbeleid, met duurzaamheid, integratie en afstemming als uitgangspunten.

De *uitvoering* van het beleid ligt in handen van de nieuwe entiteiten OVAM, ANB, INBO, VMM en VLM.

Vanuit hun terreinkennis spelen deze op hun beurt weer een *adviserende rol* naar het departement Leefmilieu en Natuur. Zo ontstaat er een vruchtbare wisselwerking.

FINANCIËLE OVERZICHTEN

Rekeningen 2002

Als pararegionale A is de Vlaamse Milieumaatschappij onderworpen aan de regels opgelegd door de wet van 16 maart 1954, betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut. Dit verplicht de maatschappij jaarlijks volgende rekeningen voor te leggen:

- ✓ **Uitvoeringsrekening van de begroting:** de indeling van de begroting is vanaf 1998 conform de normen van het Europees Systeem van Rekeningen 1995 (ESR95) van de uitgaven en de ontvangsten van de overheid. Het verschil tussen de aangerekende ontvangsten en uitgaven - inclusief alle vaststaande rechten en verplichtingen - vormt het begrotingsresultaat van het jaar.
- ✓ **Balans en resultatenrekening met toelichting:** de boekhouding wordt vanaf 1998 gevoerd conform de bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse Openbare Instellingen. De benaming en de interpretatie van de rekeningen zoals vastgesteld door dit besluit (MAR) wijkt op een aantal punten af van het genormaliseerd rekeningstelsel, gebruikt tot en met boekjaar 1997, zoals vastgesteld bij koninklijk besluit van 7 maart 1978 en aangepast bij koninklijk besluit van 12 september 1983.
- ✓ **Beheersrekening:** legt de link tussen de begrotingsboekhouding en de economische boekhouding en is een controle tussen beide.

Balans, resultatenrekening en beheersrekening zijn hierna integraal opgenomen. De uitvoeringsrekening van de begroting is beknopt weergegeven.

Uitvoeringsrekening begroting

Tot en met 2001 werd het grootste deel van de werkingskosten en een deel van de investeringen gefinancierd met dotaties vanuit het MINA-fonds. Vanaf 2002 verwerft de VMM haar middelen grotendeels via 5 basisallocaties (BA) op programma 61.1 'Leefmilieu' van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De totale ontvangsten aangerekend op de begroting 2002 van de VMM bedragen 63.631.925 EUR ; de aangerekende uitgaven belopen 61.735.580 EUR. Dit resulteert in een begrotingsoverschot van 1.896.345 EUR.

Dit begrotingssaldo is samengesteld als volgt:

- 1) een saldo voor de werkingsmiddelen van 1.306.234 EUR gefinancierd vanuit de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, programma 61.1, basisallocaties 41.46 en 41.47;
- 2) van het niet aangewend begrotingssaldo 2001 was 6.646.000 EUR bestemd voor het huisvestingsproject van het hoofdbestuur VMM in de Dr. De Moorstraat te Aalst. Hiervan werd 2.641.146 EUR uitgegeven in 2002 zodat hiervoor een saldo van 4.004.854 EUR overblijft;
- 3) voor de investeringen in meetnetten ten laste van basisallocaties 61.41 (subsidie) en 61.42 (dotatie) realiseerde de VMM een tekort van 2.440.559 EUR. Basisallocatie 61.41 is uitdovend. Hierop gebeuren geen nieuwe vastleggingen, enkel de eerder vastgelegde dossiers worden afgehandeld. Het zwaartepunt vormt basisallocatie 61.42. Investeringsdossiers op basisallocatie 61.42 moet de VMM voorfinancieren. Nadat de investeringen zijn opgeleverd, gefactureerd en door de VMM betaald, dient de VMM een eindafrekening in bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De VMM mag de overeenkomstige dotatieontvangsten pas boeken in de boekhoudperiode waarin de gerealiseerde investeringsdossiers door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zijn goedgekeurd en aan de VMM zijn uitbetaald. De aanzienlijke discrepantie tussen uitgaven en ontvangsten is te wijten aan de achterstal bij de behandeling en uitbetaling door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap van de VMM-investeringsdossiers;
- 4) voor aankopen van duurzame roerende goederen, te financieren vanuit basisallocatie 61.44 is er eveneens een tekort van 1.071.184 EUR. Dit tekort is te wijten aan de laattijdige doorstorting door het Ministerie van de

Vlaamse Gemeenschap van het in 2002 door de VMM opgevraagde bedrag van 1.261.501 EUR aan uitgevoerde investeringen. Dit bedrag werd aan de VMM doorgestort op 13 februari 2003 en mag pas als ontvangst in de VMM-begroting ingeschreven worden in het begrotingsjaar 2003;

5) een niet bestemd saldo van 97.000 EUR als gevolg van de inschrijving van het definitieve begrotingsaldo 2001 volgens de uitvoeringsrekening 2001 van de VMM bij de opmaak van het definitieve document begrotingscontrole 2002.

Onderstaande tabel geeft schematisch de soorten uitgaven met de eraan gekoppelde ontvangsten weer.

ONTVANGSTEN 2002	EUR
Werkingsdotaties BA 41.46 en 41.47	44.878.000
Eigen ontvangsten	1.658.509
Overdracht saldo vorige jaren	6.922.000
Overdracht saldo vorige jaren	6.646.000
Investeringsubsidies BA 61.41 en 61.42	480.948
Investeringsdotatie BA 61.44	0
Eigen ontvangsten	516.972
Terugstorting lasten leningen door de hogere overheid	2.432.496
Niet bestemde overdracht saldo vorige jaren	97.000
	63.631.925

UITGAVEN 2002	EUR
Werkingskosten	52.152.275
Investerings gebouwen huisvesting	2.641.146
Investerings meetnetten BA 61.41 en 61.42	2.921.507
Investerings BA 61.44	1.588.156
Lasten leningen	2.432.496
	61.735.580

Balans

	CODES	EUR 31.12.2002	EUR 31.12.2001
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		369.935.090	398.867.913
II. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	21	2.508.596	708.566
- Software	214	2.508.596	708.566
III. MATERIËLE VASTE ACTIVA	22/27	367.346.814	398.080.075
- Terreinen en gebouwen	220-223	8.204.682	8.669.781
- Installaties, machines en uitrusting	23	8.455.410	8.421.703
- Meubilair en rollend materieel	24	1.897.867	2.055.500
- Rollend materieel	240	640.698	636.034
- Informatica en telematica	243	994.155	1.020.295
- Kantoormeubilair	244	263.014	367.749
- Varia	248		31.422
- Andere materiële vaste activa	26	344.861.563	377.646.945
- Terreinen exploitatie	260	16.085.510	16.087.037
- Installaties waterzuivering	261	328.776.053	361.525.140
- Machines en uitrusting waterzuivering	262	0	34.768
- Vaste activa in aanbouw	27	3.927.292	1.286.146
- Gebouwen	270	3.927.292	1.286.146
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA	28	79.680	79.272
- Aandelen	284	4.670	4.670
- Borgtochten in contanten	288	75.010	74.602
VLOTTENDE ACTIVA		35.143.429	49.937.760
V. VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	29	21.402.932	28.932.534
- Overige vorderingen i.v.m. leningen	291	21.402.932	28.932.534
VI. VOORRADEN	3	42.925	45.162
- Hulpstoffen	31	42.925	45.162
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	40/41	5.664.662	14.877.324
- Handelsvorderingen	40	434.981	223.062
- Overige vorderingen	41	5.229.681	14.654.262
- Te ontvangen werkingsdotaties	4130	795.851	13.969.862
- Te ontvangen kapitaalssubsidies	4133	4.177.397	373.440
- Te ontvangen rentedotaties	4136	255.565	309.125
- Diverse vorderingen	416	868	1.835
VIII. GELDBELEGGINGEN	50/54	0	0
IX. LIQUIDE MIDDELEN	55/59	7.922.883	5.891.728
- Banken	55	382	380
- Kassen	57	13	3.955
- Rekeningen CFO	59	7.922.488	5.887.393
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	490/491/495	110.027	191.012
- Over te dragen kosten	490	110.027	194.255
- Verkregen opbrengsten	491		-3.243
TOTAAL DER ACTIVA		405.078.519	448.805.673
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN		368.957.015	398.087.510
I. KAPITAAL	10	495.787	495.787
III. HERWAARDERINGSMEERWAARDEN	12	432.283	432.283
V. OVERGEDRAGEN NETTO RESULTAAT	14	-89.717.697	-90.010.135
VI. DOTATIES, SUBSIDIES, TOELAGEN EN SOORTGELIJKE	15	457.746.642	487.169.575
VREEMD VERMOGEN		36.121.504	50.718.163
VIII. SCHULDEN OP MEER DAN EEN JAAR	17	21.403.775	25.195.400
- Kredietinstellingen	173	21.402.932	25.194.557
- Overige - ontvangen borgen	174	843	843
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	42/48	10.250.052	9.340.296
- Tijdens boekjaar vervallende schulden > 1 jaar	420/429	3.791.625	3.737.976
- Handelsschulden - gewone crediteuren	44	6.009.436	5.195.474
- Schulden belastingen en bezoldigingen	45	421.520	406.846
- Overige schulden	47/48	27.472	
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	492-493-496	4.467.677	16.182.467
- Toe te rekenen kosten	492	2.567.372	2.515.696
- Over te dragen opbrengsten	493	3.868	1.692
- Wachtrekening	499	12	
- Nog toe te wijzen begrotingssaldo		1.896.425	13.665.080
TOTAAL DER PASSIVA		405.078.519	448.805.673

Resultatenrekening

		EUR	EUR
	CODES	31.12.2002	31.12.2001
OPERATIONELE OPBRENGSTEN	70/74	88.295.701	86.338.671
- Lopende opbrengsten	70	421.548	
- Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	87.089.047	85.341.616
- Andere operationele opbrengsten	74	785.106	997.055
OPERATIONELE KOSTEN	60/64	88.417.637	86.051.479
- Handelsgoederen, grond en hulpstoffen	60	5.623.597	5.835.806
- Diensten en diverse goederen	61	17.173.697	15.581.748
- Personeelskosten	62	29.505.270	27.524.558
- Afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	630	36.076.841	37.099.516
- Waardeverminderingen op voorraden	631/632	0	0
- Voorzieningen	633/637	16.829	-377
- Inkomensoverdrachten	640	21.403	10.228
- Andere operationele kosten	641/649	0	
OPERATIONEEL RESULTAAT		-121.936	287.192
FINANCIËLE OPBRENGSTEN	75	450.110	1.044.846
- Opbrengsten uit vlottende activa	751	448.285	
- Gerealiseerde wisselopbrengsten	754	1.825	219
- Andere financiële opbrengsten	756/759		1.044.627
FINANCIËLE KOSTEN	65	544.351	3.887.764
- Kosten van schulden	650	538.512	3.884.439
- Gerealiseerde wisselverliezen	654	602	
- Bankkosten	657	3.035	3.325
- Verwijlintresten	658	2.202	
FINANCIËEL RESULTAAT		-94.241	-2.842.918
UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN	76	513.195	455.686
- Meerwaarden op de realisatie van vaste activa	763	513.195	
- Andere uitzonderlijke opbrengsten	764/769		455.686
UITZONDERLIJKE KOSTEN	66	4.581	139
- Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	660	1.727	
- Minderwaarden op realisatie van vaste activa	663	1.695	
- Andere uitzonderlijke kosten	664/669	1.158	139
UITZONDERLIJK RESULTAAT		508.615	455.547
NETTORESULTAAT VAN HET JAAR		292.438	-2.100.179

Beheersrekening

	EUR	EUR
BEHEERSREKENING		BEGROTINGSRESULTAAT
IX. LIQUIDE MIDDELEN	7.922.833	ONTVANGSTEN
VII. VORDERINGEN		
- Min. 1 jaar	5.664.661	UITGAVEN
- Correctie milieuheffing	-795.851	
- Toelagen leningen min. 1 jaar	-3.791.625	
TOTAAL	+1.077.185	-61.735.580
X OVERLOPENDE REKENINGEN		
- Passief	4.467.677	
- Gecumuleerd overgedragen begrotingssaldo	-1.896.425	
- Overgedragen begrotingssaldo 2001	80	
- Toe te rekenen kosten	-1.926.035	
- Actief	-110.027	
- Over te dragen kosten	110.026	
TOTAAL	-645.296	
IX. SCHULDEN		
- Min. 1 jaar	10.250.052	
- Vervallen schulden	-3.791.625	
TOTAAL	-6.458.427	
TOTAAL	1.896.345	1.896.345

Hierna volgt een korte bespreking van de voornaamste evoluties ten opzichte van 2001 zoals die in de balans en de resultatenrekening tot uiting komen.

ACTIVA

II. Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de subrubriek software nam in 2002 met 1,8 miljoen EUR toe. Dit is het nettoresultaat van nieuwe aankopen en programmatuur ten bedrage van 2,154 miljoen EUR en afschrijvingen met 0,354 miljoen EUR. De belangrijkste investeringsprojecten die voor deze stijging tekenen, zijn de nieuwe toepassing voor de heffingen grootverbruikers, de optimalisatie en uitbreiding van de meetnettensoftware, de uitbreiding van de centrale VMM-databank met internet- en intranetfunctionaliteiten en dito documentbeheersysteem, en de aankoop van nieuwe boekhoudsoftware.

III. Materiële vaste activa

In 2002 namen de 'Materiële vaste activa' af met 30,733 miljoen EUR. De oorzaak hiervan is de daling van de boekwaarde van de onder subrubriek 'Andere materiële vaste activa' opgenomen waterzuiveringsinfrastructuur. Doordat de VMM sedert 1991 geen nieuwe waterzuiveringsinfrastructuur meer bouwt, zijn de enige bewegingen in balans de waardedepreciatie door de jaarlijkse afschrijvingen, de buitengebruikstellingen en verkopen. De daling op deze subrubriek bedraagt 32,785 miljoen EUR.

Ingevolge de uitgaven in 2002 gedaan voor het huisvestingsproject in de Dr. De Moorstraat te Aalst stijgt de rubriek 'Vaste activa in aanbouw' met 2,641 miljoen EUR.

V. Vorderingen op meer dan één jaar

Deze rubriek omvat de van de overheid op termijn te ontvangen toelagen ter dekking van de openstaande schulden op meer dan één jaar (cfr. Rubrieken VIII en IX van het passief). Door de periodieke aflossing van deze leningen in 2002 verminderde deze rubriek met 3,738 miljoen EUR. In 2002 werden voor de eerste maal de vorderingen die binnen het jaar – dus in 2003 – zullen ontvangen worden, overgeboekt naar vorderingen op ten hoogste één jaar. Door deze boeking verminderden de vorderingen op meer dan één jaar met nog 3,792 miljoen EUR. Dit resulteert in een totale daling met 7,530 miljoen EUR. Dit verklaart ook grotendeels de stijging van de subrubriek 'Te ontvangen kapitaalssubsidies' onder rubriek VII 'Vorderingen op ten hoogste één jaar'.

Het saldo per 31 december 2002 is als volgt samengesteld:

Te ontvangen toelagen met betrekking tot gewestleningen	6,488 miljoen EUR
Te ontvangen toelagen met betrekking tot overgenomen gemeenteleningen	1,291 miljoen EUR
Te ontvangen toelagen met betrekking tot eigen gewaarborgde lening	13,624 miljoen EUR
	21,403 miljoen EUR

VI. Voorraden

Dit betreft het magazijn van de onderhoudsdienst te Oostende waar een beperkte stock van het meest courante materiaal voor het onderhoud van de wagens en de monsternametoestellen wordt aangehouden.

VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar

De vorderingen op ten hoogste één jaar dalen met 9,213 miljoen EUR ten opzichte van 2001. Op 31 december 2001 had de VMM nog een vordering op het MINA-fonds t.b.v. 13,156 miljoen EUR omwille van niet-ontvangen werkingsdotaties 2001. In 2002 daarentegen werden de dotaties van de Vlaamse Gemeenschap voor de werking van de VMM (BA 41.46 en 41.47) volledig ontvangen tijdens het jaar zelf.

Doordat de vorderingen die in 2003 zullen ontvangen worden voor het aflossen van de leningen, worden overgeboekt van vorderingen op meer dan één jaar naar vorderingen op minder dan één jaar, stijgen de te ontvangen kapitaalssubsidies met 3,804 miljoen EUR.

VIII. Geldbeleggingen

Conform het besluit van de Vlaamse regering van 22 september 1993 wordt het thesauriebeheer van de Vlaamse Openbare Instellingen centraal beheerd door de Afdeling Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De VMM heeft dus geen eigen geldbeleggingen, maar krijgt wel een marktconforme vergoeding op een theoretische kaspositie.

IX. Liquide middelen

Mede door de volledige ordonnancering van de werkingschrijven 2002 door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap verbeterde de liquiditeitspositie met 2,031 miljoen EUR.

X. Overlopende rekeningen van het actief

Het betreft hier facturen met factuurdatum in 2002 waarvan de prestatie slaat op 2003, bijvoorbeeld huur- en onderhoudscontracten. Begrotingstechnisch worden deze uitgaven aangerekend in het jaar 2002, boekhoudkundig in het jaar 2003.

PASSIVA

V. Overgedragen resultaat

Het overgedragen verlies is ten opzichte van 2001 gedaald van 90,010 miljoen EUR naar 89,718 miljoen EUR. Het positief resultaat van het boekjaar 2002 t.b.v. 0,292 miljoen EUR is grotendeels te verklaren doordat in 2002 dotaties en subsidies voor het eerst voor alle investeringen in resultaat werden genomen a rato van de afschrijvingen van de met deze dotaties en subsidies verworven investeringsgoederen. Dit gebeurde eerder niet voor de gewone investeringen omdat deze gefinancierd werden via de werkingsdotatie VMM op het MINA-fonds (post 2.2 van de MINA-fonds-begroting). Vanaf begrotingsjaar 2002 worden deze investeringen niet meer via de werkingsdotatie maar via een afzonderlijke investeringsdotatie (BA 61.44) aan de VMM toegekend.

VI. Toelagen

Conform het besluit van de Vlaamse regering van 21 mei 1997 worden de toelagen in gelijke mate afgeschreven als de aankoopprijs van de activa die ermee gefinancierd worden.

De daling van de toelagen in de balans ten opzichte van 2002 met 29,423 miljoen EUR is als volgt samengesteld:

Afschrijvingen 2002	- 36,057 miljoen EUR
Ontvangen toelagen in 2002 BA 61.41 en 61.42	+0,481 miljoen EUR
Daling begrotingssaldo deel gesubsidieerde investeringen	+2,441 miljoen EUR
Effectieve aanwending in 2002 van het begrotingssaldo 2001 onroerende goederen	+2,641 miljoen EUR
Negatief begrotingssaldo 2002 deel roerende en onroerende goederen	+1,071 miljoen EUR
	-29,423 miljoen EUR

VIII. Schulden op meer dan één jaar

De aflossingen van langlopende leningen die binnen het jaar vervallen, worden overgeboekt naar schulden op ten hoogste één jaar. De daling met 3,792 miljoen EUR van de schulden op meer dan één jaar bij kredietinstellingen is dan ook het bedrag dat we op 31 december 2002 terugvinden onder de subrubriek 'Tijdens het boekjaar vervallende schulden op meer dan één jaar'.

IX. Schulden op ten hoogste één jaar

De gewone handelsschulden en de schulden wegens bezoldigingen (o.a. wedden maand december) en belastingen stegen met respectievelijk 0,814 en 0,015 miljoen EUR.

X. Overlopende rekeningen van het passief

Het gecumuleerd nog toe te wijzen begrotingssaldo is in 2002 spectaculair gedaald met 11,769 miljoen EUR, onder andere ingevolge een vertraagde uitbetaling van de gesubsidieerde investeringen – zie tabel uitvoering van de begroting. Dit begrotingssaldo zal in 2003 terug afgeboekt worden ten opzichte van de nieuwe bestemming die aan dit saldo gegeven wordt.

De toe te rekenen kosten ten bedrage van 2,567 miljoen EUR zijn voornamelijk samengesteld uit personeelskosten van de maand december 2002 (boekhoudkundig aan te rekenen in 2002, maar pas betaald op de eerste werkdag van 2003), voor 1,926 miljoen EUR, en vervallen leningslasten (met betrekking tot 2002, maar pas door de VMM afgelost in 2003), voor 0,641 miljoen EUR.

RESULTATENREKENING

Naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe financieel systeem op 1 januari 2002, werd ook de codering van de grootboekrekeningen opnieuw bekeken. Een aantal rekeningen kreeg een nieuwe classificatie die beter aansluit bij de inhoud ervan.

Operationele opbrengsten (70/74)

Zo wordt de vergoeding die van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (departement Welzijn en Volksgezondheid) wordt verkregen voor de monitoring van strand-, put-, en drinkwaters, gekwalificeerd als een lopende opbrengst. Hetzelfde geldt voor de gelden verkregen via de verkoop van educatief materiaal en publicaties. Dit zijn immers (bedrijfs)opbrengsten die voortvloeien uit de gebruikelijke verkoop- en dienstverleningsactiviteit van de VMM.

Financiële opbrengsten (75)

De opbrengsten uit liquide middelen (theoretische kaspositie vergoed door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) en uit vorderingen op korte termijn, dienen beschouwd te worden als opbrengsten uit vlottende activa en niet als andere financiële opbrengsten.

Uitzonderlijke opbrengsten (76)

De verkopen van afgeschreven rollend materieel (14 stuks in 2002) en van gronden en dienstwoningen (3 stuks in 2002) mogen worden toegewezen aan de specifieke subrubriek 'Meerwaarden op de realisatie van vaste activa', zodat zij niet meer op de restpost 'Andere uitzonderlijke opbrengsten' staan.

Verklarende woordenlijst

ADOPA	Administratieve Opgvolgingscommissie Afvalwater	MAP	Mestactieplan
AMINAL	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie voor Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer	MINA-fonds	Fonds voor Preventie en Sanering van Leefmilieu en Natuur
AWP1	Algemeen Waterkwaliteitsplan, Niveau 1, geldig voor heel Vlaanderen. Het AWP 1 vormt het oppervlaktewaterkwaliteitsluik binnen het Integraal Waterbeleidsplan Vlaanderen. Het AWP1 bepaalt de randvoorwaarden voor de AWP2's.	MIRA-BE	Milieu- en natuurrapport Vlaanderen Beleidsevaluatie, maakt diepgaande analyses van beleidsthema's.
AWP2	Algemeen Waterkwaliteitsplan, Niveau 2, opgevoerd per bekkencomité. De AWP2's zijn de kwaliteitsluiken van de bekkenbeheerplannen. Hier worden de doelstellingen van de AWP1's uitgewerkt voor een specifiek bekken.	MIRA-S	Milieu- en natuurrapport Vlaanderen Scenario's. De S-rapporten bestuderen stap voor stap de verstoringketen.
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid	MIRA-T	Milieu- en natuurrapport Vlaanderen Thema's, behandelen de verstoringketen thematisch.
BBI	Belgische Biotische Index	MJP	Milieujaarprogramma
CCM	Centrale Coördinatier Milieuzorg	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid	OVAM	Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest, Vlaamse Openbare Instelling
COPERT	Computer Programme to calculate Emission from Road Transport	PAK	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen
EMA	Europees Milieu Agentschap	PIO	Prati-index voor zuurstofverzadiging. Opgeloste zuurstof vormt de belangrijkste parameter voor de bepaling van de fysico-chemische waterkwaliteit. Het gehalte is bepalend voor het leven in het water en speelt een grote rol in de zelfzuiverende processen van een waterloop.
EMIS	Energie en Milieu Informatiesysteem	RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
EPER	Europese Emissie Register voor Polluenten	SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
ICBS	Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde	VLAREM	Vlaams Reglement houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne
IMC	Internationale Maascommissie	VIWC	Vlaams Integraal Wateroverleg Comité
IPPC	Integrale Preventie en Controle van Pollutie	VLM	Vlaamse Landmaatschappij
IRCEL	Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu		
ISC	Internationale Schelde Commissie		
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap		
KWZI	Kleinschalige waterzuiveringsinstallatie		

EINDREDACTIE:

Daniël Verlé, Nadine Van Meerhaeghe

REDACTIE:

Kathleen Vancaester, Daniël Verlé, Angelique De Baets

ALGEMENE COÖRDINATIE:

Daniël Verlé, Lieven Bonamie

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING:

Linda Van Hulle, Elly Branswijck, Els De Putter, Wim Van Hecke, Koen Aeyels

FOTOGRAFIE:

VMM-fotoarchief, Jan Caudron, Peter Slaets, Yves Adams

PRODUCTIE EN REALISATIE:

Porter Novelli

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Johan Janda, afdelingshoofd Informatie

ALGEMENE INFORMATIE:

VMM-Infoloket

A. Van de Maelestraat 96

9320 Erembodegem

Tel. 053 - 72 64 45

e-mail: info@vmm.be

www.vmm.be

D/2003/6871/018